

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Dollara tələb
daha da artır -
MB "mövsümidir"
deyir...
yazısı səh.5-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 15 fevral 2024-cü il Cümə axşamı № 29 (8402) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm
ABŞ-ın daha bir ikiüzlülüğü - rəylər

Amerika Qarabağın berpasına, mina terroru ilə mübarizəyə dəstək verməyi "unudur"...

yazısı səh.9-da

Bakı nöqtəni qoydu - sülhməramlılar bu tarixdə gedəcək, sonra...
yazısı səh.8-də

Rusiya-Azərbaycan-Ermənistan-İran enerji körpüsü ideyası - reallıq, yoxsa utopiya?
yazısı səh.11-də

İmtahanlarda dərslikdə olmayan suallar və qızılca problemi
yazısı səh.12-də

Dərman idxalı ilə məşğul olan şirkətlərə xəbərdarlıq edildi
yazısı səh.11-də

Bakıya qar yağacaq, temperatur 5-10 dərəcə aşağı enəcək
yazısı səh.12-də

"Avropa İttifaqı Macarıstanı şantaj edir" - nazir Siyyarto
yazısı səh.4-də

Tramp ona səs verməyənləri ABŞ-dan qovacaq - miqrant bəyanatının pərdəarxası
yazısı səh.14-də

Qara dəniz "rus qanına" boyanıb - Putinin növbəti nəhəng gəmisi batırıldı...
yazısı səh.13-də

Abituriyentlər dövlət hesabına hansı xarici universitetlərdə oxuya bilər - açıqlama
yazısı səh.15-də

PREZİDENT AND İÇDİ - YENİ DÖVR BAŞLADI

Dövlət başçısı inauqurasiyada dünyaya və xalqa mühüm mesajlar verdi, Ermənistana sərt xəbərdarlıq etdi; hökumət istefaya getdi; yeni hökumətin tərkibi nə zaman formalaşacaq; ölkədə bütün sferalar üzrə ciddi islahatlara start veriləcək

Paşinyan sülhə snayperlə atəş açdı - güllələnən Ermənistan özüdür!

Terrorçuların ümidinə qalan Paşinyan "sülh" cildinə bürünüb, gərginliyi tətikləyir; rəsmi İrəvanın havadarları bölgədə sakitliyin mövcudluğunda maraqlı deyil

Ceyhun Məmmədov:
"Gənclərimizin üz-üzə olduğu təhdidləri zərərsizləşdirmək üçün ciddi addımlar atılmalıdır"
yazısı səh.6-da

Bütün ailəsini öldürən Əhmədın cəzası nə olacaq? - vəkildən açıqlama
yazısı səh.10-da

Nazirin "iqlim maliyyəsi" təklifi - məqsəd nədir...
yazısı səh.4-də

KTMT Azərbaycan-Ermənistan sərhədində yüksək münəqişə potensialı görür

Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) Azərbaycan-Ermənistan sərhədində yüksək münəqişə potensialı görür, vəziyyətin sabitləşməsi üçün sülh sazişi tələb olunur.

Musavat.com "Trend"ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə KTMT-nin Birləşmiş Qərargah reisi, general-polkovnik Andrey Serdyukov brifinqdə deyib.

"Ayrı-ayrı dövlətlərin Cənubi Qafqazda öz mövqelərini möhkəmləndirmək, Xəzər dənizinin resurslarına çıxış imkanı əldə etmək və özləri üçün Mərkəzi Asiyaya birbaşa çıxış imkanı təmin etmək cəhdləri qeydə alınır. Bunun üçün o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin yüksək münəqişə potensialından fəal şəkildə istifadə olunur. Vəziyyətin gələcək tənzimlənməsində sülh sazişinin imzalanması mühüm yer tutur", - o deyib.

Onun sözlərinə görə, Ermənistanın KTMT-nin üzv olmasına baxmayaraq, Qərb Bakı və İrəvan arasında postmünəqişə dövründə tənzimləməyə təsir göstərməyə çalışır.

"Hətta Ermənistanın təşkilata üzv olmasına baxmayaraq, xaricdən postmünəqişə tənzimləmə formatına təsir göstərmək cəhdləri davam edir", - deyir A.Serdyukov əlavə edib.

Estoniya kəşfiyyatı: "Rusiya nə qədər lazımdırsa, müharibəni uzatmağa hazırdır"

Rusiya nə qədər lazımdırsa, müharibəni uzatmağa hazırdır.

"Report" xəbər verir ki, bu barədə Estoniya Xarici Kəşfiyyat Xidmətinin rəhbəri Kaupo Rosin deyib.

O bildirib ki, Rusiya müharibədə sülhə nail olmaq barədə şayiələr yayır: "Amma əslində savaşı uzatmağa çalışır".

Məlumatla görə, Rusiya Ukrayna ilə bağlı məqsədlərinə çatmasa da, onları dəyişməyib: "Ona görə də nə qədər lazımdırsa, döyüşləri uzadacaq. Hər halda, Kreml Ukrayna ilə bu münəqişəyə uzunmüddətli müharibə kimi baxır. Ona görə də barışıq savaşa son qoymayacaq. Bu, sadəcə olaraq, Rusiyaya öz qüvvələrini toplamaq üçün imkan verəcək".

Qeyd edək ki, bundan əvvəl NATO Hərbi Komitəsinin rəhbəri admiral Rob Bauer alyansın Rusiya ilə müharibəyə hazır olduğunu bildirib. Almaniyanın müdafiə naziri Boris Pistorius isə söyləyib ki, qarşıdakı illərdə Rusiya ilə Alyans arasında savaş başlaya bilər. NATO Baş katibi Yens Stoltenberq isə bildirmişdi ki, alyans Rusiya ilə müharibənin qarşısını almağa çalışır.

Daha əvvəl Böyük Britaniya Silahlı Qüvvələrinin Baş Qərargah reisi Patrik Sanders Rusiya ilə müharibəyə hazır olmaqla bağlı əhaliyə xəbərdarlıq edib. NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq isə Rusiya iqtisadiyyatının uzunmüddətli müharibəyə hazırlandığı barədə açıqlama verib. Həmçinin NATO-nun müdafiə naziri Byorn Arild Qram da Rusiya ilə müharibəyə hazır olmaq barədə xəbərdarlıq edib.

Ceyhun Bayramov İqor Xovayevi qəbul edib

14 fevral 2024-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının xarici işlər naziri səlahiyyətlərini icra edən Ceyhun Bayramov Rusiya Federasiyasının xarici işlər nazirinin Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərinin normalaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayevi qəbul edib.

XİN-dən APA-ya verilən xəbərə görə, görüşdə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesinin cari vəziyyəti və perspektivləri, regional və perspektivləri, region-

ralanması ilə nəticələnən son hərbi təxribatlarının son aylarda hökm sürən sabitliyə və ümumilikdə Azərbaycan-Ermənistan normalaşma prosesinə zərbə vurmaq məqsədi daşdığı diqqətə çatdırılıb.

Görüş zamanı həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Sarkozi bir illik həbs cəzasına məhkum edilib

Fransanın keçmiş prezidenti Nikola Sarkozi bir il həbs cəzasına məhkum edilib.

APA "Reuters"ə istinadən xəbər verir ki, bir illik həbsin 6 ayı şərtidir və o, həbsxanaya getmədən elektron qolbaq taxmaq kimi alternativ üsullarla cəzalandırılacaq.

Sarkozi ilk dəfə 2021-ci ildə təqsirli bilinərək bir il həbs cəzasına məhkum edilmişdi, lakin sabiq prezident apelyasiya şikayəti verdiyinə görə qərar təxirə salınmışdı.

2007-2012-ci illərdə prezident olan Sarkozi seçki kampaniyasının maliyyəsi ilə əlaqədar müxtəlif hüquqi məsələlərlə bağlı çoxsaylı məhkəmə araşdırmalarına və təhqiqatlara baxmayaraq, mühafizəkarlar arasında nüfuzlu fiqurdur və prezident Emma-

paniyasına 42,8 milyon avro xərclediyini bildirirlər ki, bu da icazə verilən məbləğdən demək olar ki, iki dəfə çoxdur.

2007-2012-ci illərdə prezident olan Sarkozi seçki kampaniyasının maliyyəsi ilə əlaqədar müxtəlif hüquqi məsələlərlə bağlı çoxsaylı məhkəmə araşdırmalarına və təhqiqatlara baxmayaraq, mühafizəkarlar arasında nüfuzlu fiqurdur və prezident Emmanuel Makronla dost münasibətdədir.

Dinləmə zamanı Nikola Sarkozi günahı öz kampaniya komandasının bəzi üzvlərinin üzərinə atıb: "Mən heç bir təchizatçı seçməmişəm, heç bir hesab-fakturaya imza atmamışam", - o, məhkəmədə deyib.

O, partiyası "Les Republicains"-in seçki kampaniyasının əsl dəyərini gizlətmək üçün "Bygmalion" adlı ictimaiyyətlə əlaqələr firması ilə işləməsi ilə bağlı ittihamları rədd edib.

Qeyd edək ki, Fransa qanunvericiliyi seçki kampaniyası xərclərinə ciddi məhdudiyyətlər qoyur. Prokurorlar iddia edirlər ki, firma seçki kampaniyasından çox partiyaya faktura verib. Onlar Sarkozinin 2012-ci il seçki kampaniyasından 42,8 milyon avro xərclediyini bildirirlər ki, bu da icazə verilən məbləğdən demək olar ki, iki dəfə çoxdur.

Azərbaycan əhalisinin sayı açıqlandı

2023-cü ildə ölkə əhalisinin sayı 53 625 nəfər və ya 0,5 faiz artaraq 2024-cü il yanvar ayının 1-i vəziyyətinə 10 180 710 nəfərə çatıb.

Dövlət Statistika Komitəsindən Musavat.com-a verilən xəbərə görə, əhalinin 54,5 faizini şəhər, 45,5 faizini kənd sakinləri, 49,8 faizini kişilər, 50,2 faizini isə qadınlar təşkil edir.

Bu ilin əvvəlinə əhalinin 4,6 faizi Naxçıvan Muxtar Respublikasında, 23,0 faizi Bakı şəhərində, 9,2 faizi Lənkəran-Astara, 8,6 faizi Abşeron-Xızı, 7,3 faizi Qarabağ, 7,1 faizi Mərkəzi Aran, 6,7 faizi Qazax-Tovuz, 6,1 faizi Şəki-Zaqatala, 5,9 faizi Gəncə-Daşkəsən, 5,4 faizi Quba-Xaçmaz, 5,1 faizi Mil-Muğan, 4,9 faizi Şirvan-Salyan, 3,1 faizi Dağlıq Şirvan, 3,0 faizi Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonlarında yaşayıb.

Ölkə üzrə bir kvadrat kilometrə düşən əhali sayı 118 nəfər olub.

Dəniz nəqliyyatı ilə daşıyan yüklərin 52%-i neftin payına düşüb

Azərbaycanda dəniz nəqliyyatı ilə 2024-cü ilin yanvar ayında daşınmış yüklərin həcmi 628,1 min ton təşkil edib və əvvəlki ilin yanvar ayına nisbətən 11,2% artıb.

Dövlət Statistika Komitəsindən "APA-Economics"ə verilən məlumata görə, hesabat dövründə daşınmış yüklərin 52,3 faizini neft yükləri təşkil edib.

Azərbaycan üzv, tərəfdaş və rəhbər olduğu bütün təşkilatlarda hər zaman müterəqqi təkliflərlə çıxış edib və onları ümumiyyərlə maraqlar naminə gerçəkləşdirməyə çalışıb.

Azərbaycan hazırda COP29-un ev sahibidir. Bu il ölkəmizdə olduqca mühüm tədbir həyata keçiriləcək. Bu çərçivədə Azərbaycan mühüm təşəbbüslərlə çıxış edir.

"Biz COP29-un ev sahibi kimi inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan dünya arasında bir körpü olaraq gücümüzü istifadə edərək, iqlim istiləşməni 1,5 dərəcə səviyyəsində saxlamaq üçün səyləri sürətləndirməyə sadıq. Bunun açarı iqlim probleminin miqyasını və aktuallığını əks etdirən yeni iqlim maliyyəsinin yaradılması olacaqdır".

Bu təşəbbüslə COP29-un rəsmi X hesabında Azərbaycan Respublikası Ekologiya və Təbii Sərvətlər naziri, COP29-un prezidenti Muxtar Babayev Dünya Hökumət Sammitində çıxış edib. O, yeni yaradılacaq iqlim maliyyəsinin ən çox ehtiyacı olan ölkələrə çatdırılmasının vacibliyini də vurğulayıb. COP29 prezidenti həmçinin COP prezidentlərinin "üçlüyü"nin birgə fəaliyyətə başlamasını şərh edərək, Azərbaycanın sədrliyinin "missiya 1.5°C"-in qorunması üçün səylərin artırılmasına sadıqlığını vurğulayıb.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Dubay şəhərində keçirilən Dünya Hökumət Sammitində iştirak edən hazırkı və gələcək COP prezidentləri arasında əməkdaşlığı və davamlılığı möhkəmləndirmək üçün Azərbaycan, BƏƏ və Braziliya arasında tərəfdaşlığa başlanılıb.

"Biosfer" İctimai Birliyi-nin sədri Qorxmaz İbrahimli "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, sənaye dövlətləri-

zunu belə şərh etdi: "Azərbaycan ev sahibliyi kimi bütün beynəlxalq tədbirlərdə yeni təşəbbüslərlə çıxış edib. O cümlədən təşəbbüslərimiz dünya birliyi tərəfindən həmişə dəstəklənib. Məsələn, Qoşulmama Hərəkatına sədrlik etdiyimiz dövrdə bu təşkilatın fəaliyyətinə yeni həyat verilib, bu təşkilatda ilk dəfə olaraq yeni institutlar meydana gəlib. COP 29-a ev sahibliyi etməklə də dünyada global iqlim istiləşməsinə qarşı mübarizədə yeni bir dövrün başlanmasına töhfə verilməsinə hazırlaşırıq. Azərbaycanın təklif etdiyi məsələlər dünya birliyi tərəfindən maraqla dəstəklənib və bu

lərə uyğunlaşmaq və iqlim dəyişmələrinə gətirən digər təsirləri azaltmaq üçün iri miqyaslı maliyyə yatırımlarına ehtiyac var. İqlim maliyyələşməsi dövlət, özəl və alternativ maliyyə mənbələrindən əldə edilə bilən və yerli, milli və ya transmilli səviyyələrdə həyata keçirilən maliyyələşmə mexanizmidir. Ekologiya və təbii sərvətlər naziri yeni yaradılacaq iqlim maliyyəsinin ən çox ehtiyacı olan ölkələrə çatdırılmasının vacibliyini də vurğulayıb. Yəni biz eyni bir dünyada yaşayırıq və iqlim dəyişikliklərindən Yer kürəsinin hər bir

Nazirin "iqlim maliyyəsi" təklifi - məqsəd nədir...

Deputat: "Atmosferə atımları və iqlim dəyişmələrinə gətirən digər təsirləri azaltmaq üçün iri miqyaslı maliyyə yatırımlarına ehtiyac var"

nin maliyyəyə ehtiyacları yoxdur: "Bildiyiniz kimi, COP 29 Paris anlaşmasından qaynaqlanan, hər il müxtəlif ölkələrin ev sahibliyi etdiyi bir konfransdır. Parisdə BMT-nin təşəbbüsü ilə 2015-də keçirilmiş bu konfrans sonradan belə qloballaşaraq, hər kəsin diqqətini çəkdi. Əsas qayəsi Yer kürəsində istiliyin 2 dərəcənin üstünə qalxmaması, mümkün olarsa, 1,5 dərəcənin altına enməsinə nail olmaqdır. ABŞ prezidenti Trampın bu anlaşmadan çıxması böyük

səs-küyə səbəb olmuşdu. Bu səylərin sürətləndirilməsi üçün xüsusilə bizim ölkəmiz böyük işlər görməkdədir. COP 29-un prezidenti Muxtar Babayevin maliyyənin ən çox ehtiyacı olan ölkələrə ayrılması təşəbbüsünü anlayıram. Lakin ələlxüs qeyd etmək istəyirəm ki, global isinmənin səbəbkarı inkişaf etmiş böyük sənaye dövlətləridir. Bu sırada başda ABŞ, İngiltərə, Çin, Hindistan, Rusiya kimi sənaye dövlətlərinin ətraf mühitə vurduğu zərər, temperaturun yüksəl-

məsinin səbəbkarı olmasından danışa bilərik. Onların işə ayrılacaq maliyyəyə ehtiyacı yoxdur. Əksinə, özlərinin inkişaf etməkdə olan ölkələrə yeni texnologiyalarla, maliyyə ilə dəstək vermələri ehtiyac var. Maliyyə yatırımı olarsa, dediyiniz dövlətlərin sənayesi müasir texnologiyalarla ətraf mühitə zərər vermədən inkişaf edir. Azərbaycanın yaşıl enerjiyə yatırımları çox böyük nümunədir".

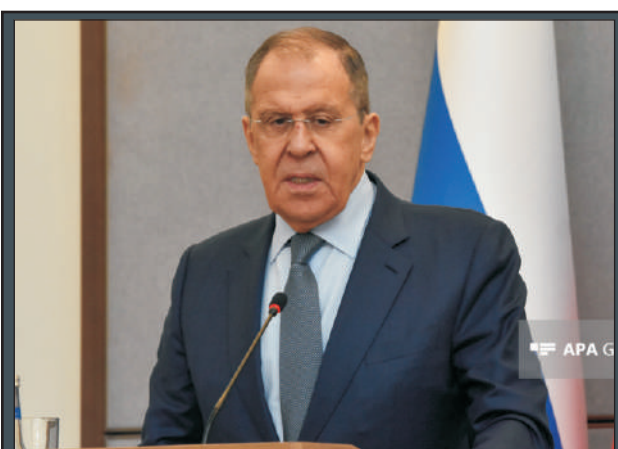
Millət vəkili Azər Badamov "Yeni Müsavat"a möv-

də də dəstəklənəcəyinə inanırıq. Belə ki, Azərbaycan dünya birliyində bir körpü rolunu oynayaraq global istiləşməni 1,5 dərəcə səviyyəsində saxlamaq üçün səylərini davam etdirəcək. Bunun üçün yeni iqlim maliyyəsinin yaradılmasını vacib məsələ kimi təqdim edirik.

İqlim dəyişmələri ilə mübarizədə iqlim maliyyələşməsi mühüm rol oynayır. Belə ki, atmosfərə atımları azaltmaq (xüsusilə də böyük miqdarda istixana qazlarının atıldığı sahələrdə), yan təsir-

üzvü əziyyət çəkirsə, bu global təşəbbüsə də dünya birliyi qoşularaq mütləq reaksiya verməlidir. Elə ölkələr var ki, onlar öz daxili imkanları ilə global istiləşməyə qarşı mübarizə aparmaq iqtidarında deyil. Dünya birliyinin yeni iqlim maliyyəsi vasitəsilə həmin ölkələrə yardım etməli olduğunu və global istiləşməyə səbəb olan mənbələrin zərərsizləşdirilməsi üçün səfərbər olunmalı olduğunu hesab edirik".

Nigar HƏSƏNLİ,
"Yeni Müsavat"

Lavrov Rusiyanın ATƏT-dən çıxmasını istisna etməyib

Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrov ölkəsinin ATƏT-dən çıxması məsələsinin hələ müzakirə olunmadığını, lakin "havada asılı olduğunu" bildirib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, bu barədə Lavrov Dövlət Dumasında hökumət saatında çıxışında deyib.

"ATƏT-dən çıxmağa gəlincə, bu məsələ hələ müzakirə olunmayıb, amma havada asılı qalıb. Müttəfiqlərimiz bizi izləyəcəklərmi? Bu başqa sualdır. Burada onların mövqeyi tam nəzərə alınmalıdır", - deyərək Rusiya XİN başçısı qeyd edib.

"Avropa İttifaqı Macarıstanı şantaj edir" - nazir Siyyarto

Macaristanın xarici işlər naziri Peter Siyyarto bildirib ki, Budapeştin Avropa Birliyinin necə olmasına dair baxışı "Brüssel-dən olan bürokratlar"ın mövqeyindən fərqlənir.

Musavat.com xarici mediaya istinadla xəbər verir ki, diplomat İspaniyanın EFE agentliyinə müsahibəsində 2024-cü ilin iyul ayının 1-dən Macarıstanın Al Şurasına sədrliyinin başlayacağı barədə danışaraq, əsas məqamlardan birinin qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı mübarizə və "Brüsseldən olan bürokratlar"ın siyasi yanaşmasının dəyişdirilməsi olacağını deyib. Xarici işlər naziri Budapeşt və Brüssel arasında münasibətlərdə gərginliyin olduğunu da etiraf edib.

"Biz hesab edirik ki, Al güclü və şüurlu ölkələrin in-

teqrasiyası olmalıdır. Al o zaman güclü ola bilər ki, üzv dövlətlər güclü olsunlar. Nəticədə üzv dövlətlərin bacarıq və ya səlahiyyətlərindən məhrum edilərək Brüsselə

ötürülməsi ölkələri zəiflədəcək və üzv dövlətlər nə qədər zəif olarsa, Al bir o qədər zəif olacaqdır", - nazir Siyyarto deyib.

"Biz bununla bağlı ciddi

müzakirələr aparırıq və təəsüf ki, buna görə Brüssel vəsaitləri dondurmaqla bizi şantaj edir", - deyərək xarici işlər naziri yekunlaşdırıb.

Musavat.com

Azərbaycanda ötən ilin son aylarından müşahidə olunan dollara tələbat artımı davam edir. Belə ki, 2023-cü ilin oktyabrında Azərbaycan Mərkəzi Bankında keçirilən valyuta hərəracında kommersiya banklarına sentyabrda müqayisədə 12 faiz çox - 291,8 milyon ABŞ dolları satılıb. Noyabr ayında dollar satışı oktyabrda müqayisədə 46,3 faiz artaraq 426,9 milyon dollar, dekabrda noyabrda müqayisədə 41 faiz çox olmaqla 603,8 milyon dollar təşkil edib.

Mərkəzi Bankın məlumatına əsasən, ümumilikdə 2023-cü il ərzində valyuta hərəraclarında 3 milyard 878,2 milyon ABŞ dolları məbləğində satış olub. Məlumatla görə, bu, ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 25,2 faiz azdır. Aylar üzrə götürsək, yanvarda 188,5 milyon dollar, fevralda 356,6 milyon dollar, martda 383,9 milyon dollar, aprel-də 286 milyon dollar, mayda 277,2 milyon dollar, iyunda 78,9 milyon dollar, iyulda 272,7 milyon dollar, avqustda 451,95 milyon dollar, sentyabrda 259,8 milyon dollar və oktyabrda 291,63 milyon dollar valyuta satışı həyata keçirilib. Bu məbləğin heç də hamısı Neft Fondunun olmayıb. Məsələn, dekabrda satılan 603,8 milyon dolların yalnız 149,9 milyon dolları Neft Fonduna məxsus olub, qalanı Mərkəzi Bankın vəsaitləridir.

Azərbaycan banklarının dollara tələbatında müşahidə olunan kəskin artım 2024-cü ilin yanvarında da davam edib. Yanvar ayı ərzində Mərkəzi Bankın Dövlət Neft Fondu ilə birlikdə keçirdiyi 7 valyuta hərəracında 417,1 milyon dollar məbləğində valyuta satılıb. Bu göstəricinin həcmi ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 2.2 dəfə və ya 228.5 milyon dollar çoxdur. Belə ki, 2023-cü ilin yanvar ayında keçirilən valyuta hərəraclarında 188.6 milyon ABŞ dolları satılmışdı.

Fevral ayının ötən dövründə isə Mərkəzi Bankda keçirilən 4 valyuta hərəracında dollara tələbat 370,9 milyon dollara yüksəlib. Bunun 151,1 milyon dolları sonuncu - fevralın 13-də keçirilən hərəracda yaranıb. Nəzərə alsaq ki, 2023-cü ilin fevral ayında Mərkəzi Bankda keçirilmiş 8 valyuta hərəracında banklara cəmi 356,5 milyon dollar satılmışdı, onda bu il ayın ilk yarısında bu məbləğdən daha yüksək satışın olduğunu görə bilərik. Bu, şübhəsiz ki, dollara tələbatın artım dinamikası-

Dollara tələb daha da artır - MB "mövsümidir" deyir...

Devalvasiya təhlükəsi haqda iddialara reaksiya: ölkəyə daxil olacaq valyutanın həcmində manatın məzənnəsinə təhlükə törədəcək həddə azalma gözlənilir

nin sürətləndiyini göstərir və ictimaiyyət arasında devalvasiya olacağına dair panikanın yaranmasına səbəb olur. Artıq sosial şəbəkələrdə Azərbaycanda dolların məzənnəsinin yüksələcəyinə dair məlumatlar yayılmağa başlayıb.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) ötən ilin son aylarında dollara tələbatın artımının mövsümi xarakter daşıdığını açıqlamışdı. Qurumdan bildirilib ki, hər təqvim ilinin sonlarında valyuta hərəraclarında tələb adətən əvvəlki aylarla müqayisədə yüksək olur: "Nümunə olaraq, 2017-22-ci illərdə dekabr ayında keçirilən valyuta hərəracının 69 faizində tələb təklifi üstələyib, ötən il (2022-ci il - red.) dekabr ayında valyuta hərəracında orta tələb ilin ilk 11 ayı ilə müqayisədə 43 faiz çox olub".

Mərkəzi Bankdan qeyd edilib ki, ilin son dövründə tələbin yüksəlməsi əsasən mövsümi amillər, o cümlədən ölkədə idxal-ixrac əməliyyatları üzrə hesablaşmalar və iqtisadi aktivliyin canlanması ilə əlaqədar olur.

Bu ilin ötən dövründə dollar tələbindəki artımın sürətlənməsini də AMB daha çox mövsümi amillərlə izah edir. Qurumdan "Yeni Müsavat"a verilən məlumatda qeyd olunur ki, son hərəraclarda valyutaya tələ-

bin aktivləşməsi mövsümi xarakter daşıyır: "Bu, əsasən bir sıra dövlət layihələrinin icrası və özəl sektorun idxal tələbi (o cümlədən ərzaq və kənd təsərrüfatı məhsulları) ilə əlaqədardır".

AMB bəyan edir ki, artan dollar tələbatının tam qarşılanması imkanları yetərincədir: "Məlumat üçün qeyd edək ki, 2024-cü ilin ötən dövründə valyuta hərəraclarının 55 faizində təklif tələbi üstələyib. Ümumilikdə isə qeyd etmək lazımdır ki, valyuta bazarı profisitli tədiyə balansı şəraitində fəaliyyət göstərir. Bu meyillərin davam etməsi halında 2024-cü ilin sonuna da cari əməliyyatlar hesabının profisitli olacağı gözlənilir".

AMB-nin açıqlamasında da qeyd olunduğu kimi, Azərbaycanda profisitli cari əməliyyatlar balansının olması - ölkəyə xarici valyutanın çıxandan daha çox daxil olması şəraitində hazırkı dollar/manat nisbətinin pozulması gözlənilən deyil. Belə balans formalaşdırın əsas amil isə ölkənin əsas ixrac məhsulu olan neftdir. Rəsmi məlumata əsasən, 2023-cü ildə Azərbaycanın xam neft və neft məhsullarının ixracından əldə etdiyi gəlir 2022-ci ildəki 19,5 milyard dollarla müqayisədə azalaraq 16 milyard dollardan bir qədər çox olub. Dövlət Gömrük Komitəsinin statistikası göstərir ki, he-

sabat dövründə Azərbaycanın ixracının ümumi həcmində xam neft və neft məhsullarının payı 2022-ci ildəki 51,08 faizlə müqayisədə azalaraq 47,91 faiz olub.

İxracımızdakı profisitnin daha bir səbəbkarı qazdır. Ötən il Azərbaycan 13 milyard 678 milyon 344.14 min dollar dəyərində 26 milyard 623 milyon 473.52 min kubmetr qaz ixrac edib. Qaz ixracından əldə olunan gəlir ümumi ixrac gəlirinin 40,1 faizini təşkil edib. Qaz ixracı həcm baxımından artsa da, dəyər baxımından azalıb. Belə ki, 2022-ci ildə ölkə 18 milyard 965 milyon 213.42 min kubmetr qaz satışından 14 milyard 989 milyon 675.87 min dollar əldə etmişdi.

Cari ilin yanvar ayında Azərbaycanın ümumi ixracında azalma qeydə alınıb. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin hazırladığı "İxrac icmalı"nın fevral sayına əsasən yanvar ayı ərzində Azərbaycanın ümumi ixracı 1,8 milyard ABŞ dolları, qeyri-neft sektoru üzrə ixrac isə 222 milyon ABŞ dolları təşkil edib. Bu isə o deməkdir ki, yanvar ayında ölkənin ümumi ixracı 100 milyon dollar (ötən ilin yanvarında 1,9 milyard dollar olub), o cümlədə qeyri-neft ixracı 62,5 milyon dollar (284,5 milyon dollar) azalıb. Dövlət Statistika Komitəsi-

nin məlumatına görə, Azərbaycanda 2024-cü ilin yanvar ayında neft-qaz sektorunda məhsul istehsalı 2,5 faiz azalıb, qeyri neft-qaz sektorunda isə 8,9 faiz artıb. Bildirilir ki, mədənçıxarma sektorunda əmtəəlik neft hasilatı 8,3 faiz azalıb, əmtəəlik qaz hasilatı isə 4,2 faiz artıb.

Neft istehsalındakı azalma gözlənilən prosesdir: əsas hasilat mənbəyi olan "Azəri-Çıraq-Günəşli" yatağının təbii qocalmasından irəli gəlir. Energetika Nazirliyi bildirir ki, 2024-cü ilin yanvar ayında ölkədə 2,5 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilib. Neft hasilatının 1,4 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-nin, 0,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"-in, 50 min tonu (kondensat) "Abşeron" yatağının payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 0,7 milyon ton təşkil edib.

Ay ərzində 2,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 1,8 milyon tonu konsorsiumun, 0,3 milyon tonu isə SOCAR-ın payına düşüb.

Müqayisə üçün bildirik ki, 2023-cü ilin yanvar ayında ölkədə 2,7 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) hasil edilmişdi. Respublika üzrə neft hasilatının 1,6 milyon tonu "Azəri-Çıraq-Günəşli"-nin, 0,4 milyon tonu (kondensat) "Şahdəniz"-in payına düşüb. SOCAR üzrə neft (kondensatla birlikdə) hasilatı 0,7 milyon ton təşkil edib.

Hesabat dövründə 2,1 milyon ton neft (kondensatla birlikdə) ixraca nəql olunub. Bunun 2 milyon tonu konsorsiumun, 134 min tonu isə SOCAR-ın payına düşüb. Göründüyü kimi, AÇG-də neft hasilatı illik müqayisədə 200 min ton azalıb.

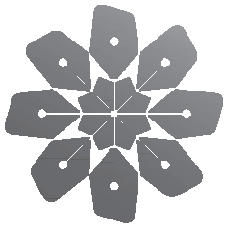
Neft ixracının azalması Azərbaycanın əldə etdiyi gəlirlərə təsir edib. Bu ilin yanvar ayında Dövlət Neft Fondu (ARDNF) AÇG ya-

taqlar blokundan 387,645 milyon dollar gəlir əldə edib ki, bu da 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 237,429 milyon dollar və yaxud 38 faiz azdır. Xatırladaq ki, 2023-cü ilin yanvar ayında ARDNF AÇG-dən 625,074 milyon ABŞ dolları məbləğində gəlir əldə etmişdi.

Yanvar ayında Neft Fondu (ARDNF "Şahdəniz" yatağından 45,389 milyon dollar gəlir əldə edib, ötən ilin eyni dövründə bu mənbədən gəlir olmamışdı.

Azərbaycanda bu il də neft hasilatında azalmanın davam etməsi gözlənsə də, ölkəyə daxil olacaq valyutanın həcmində manatın məzənnəsinə təhlükə törədəcək həddə azalma gözlənilir. Belə ki, beynəlxalq analitik mərkəzlərin ən bədbin proqnozunda belə 2024-cü il ərzində neftin dünya bazar qiymətinin 75-80 dollardan aşağı həddə nəzərdə tutulmur. İlin əvvəlindən bəri Azərbaycan neftinin qiyməti 80 dollardan aşağı düşməyib. Hətta neft qiymətləri 70 dollara qədər azalsa belə, bu, Azərbaycanda cari əməliyyatlar balansında defisite səbəb olmayacaq. Üstəlik, bu qiymət fonu neftin 60 dollarlıq qiyməti ilə hesablanmış dövlət büdcəsinin icrasına hər hansı çətinlik yaratmayacaq.

2023-cü ildə valyuta bazarından 2.1 milyard dollar alan Mərkəzi Bank bu il də bazar müdaxiləsinin alış yönümlü olacağını gözləyir. Qurum bildirir ki, ötən bu alışlar bank sisteminə likvidliyin artmasına şərait yaradıb: "Manatla pul bazası ümumilikdə 2023-cü ildə 19.6 faiz artıb ki, bunun da 14.6 faiz bəndi dekabr ayında baş verib. Mövcud meyillərin davam etməsi halında son 2 ildə olduğu kimi, 2024-cü ildə də Mərkəzi Bankın valyuta bazarına müdaxiləsi alış yönümlü ola bilər".

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Gənc nəslin milli mənlük şüurunun
inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik
hisslərinin tərbiyəsi**

Azərbaycanda yeni dövr başlanır. Fevralın 7-də keçirilən prezident seçkisində liderliklə qalibiyyət əldə edən İlham Əliyevin andiçməsinə sonrakı dövlətimiz yeni mərhələyə qədəm qoyur. Bu yeni mərhələ cəmiyyətin hər bir təbəqəsinin üzərinə müəyyən məsuliyyət qoyur. Məsuliyyətin önəmli payı da gənclərə aiddir. Azərbaycan gənclərlə bağlı siyasətə hər zaman xüsusi diqqət yetirilib. 2024-cü il isə gənclik üçün xüsusilə yaddaqalan olacaq. Belə ki, Qarabağın incisi olan Şuşa şəhəri İslam Əməkdaşlığı Təşkilatının 2024-cü il üzrə Gənclər Paytaxtı seçilib. İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı (İƏT) Gənclər Forumunun həyata keçirdiyi "Gənclər Paytaxtı 2024" beynəlxalq proqramının seçim komissiyası tərəfindən 2024-cü il üzrə namizədliyi irəli sürülən Şuşa şəhərinin "İƏT Gənclər Paytaxtı" seçilməsi ilə bağlı yekdilliklə qərar qəbul edilib.

İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı Gənclər Forumunun Prezidenti Taha Ayhan bu münasibətlə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə məktub ünvanlayıb. Məktubda bildirilib ki, Prezident İlham Əliyev İƏT ölkələri gənclərinin inkişafına və onların birliyinin möhkəmlənməsinə davamlı şəkildə diqqət göstərib. Bunun bariz nümunələrindən biri 2004-cü ildə Bakıda İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı Gənclər Forumunun Təsis Baş Assambleyasının keçirilməsi, həmçinin İƏTGF-nin Avrasiya Regional Mərkəzinin ofisinin Bakıda yerləşməsidir. T.Ayhan bunu region liderləri üçün bir nümunə kimi dəyərləndirib:

"İslam Əməkdaşlığı Təşkilatı Gənclər Forumunun İƏT-in nəzdində fəaliyyət göstərən nüfuzlu beynəlxalq təşkilat kimi institutlaşmasına və inkişafına təkan verir. İƏTGF olaraq biz Zati-alinizin etimadı, dəstəyi və liderliyindən qürur hissi duyuruq, fədakarlığınızı yük-

sək qiymətləndiririk.

Biz Şuşanın yekdilliklə İƏT-in 2024-cü il üzrə Gənclər Paytaxtı seçilməsinin tarixi əhəmiyyətini böyük məmnunluq hissi ilə qeyd edirik. Bu mühüm nailiyyət Zati-aliniz tərəfindən nümayiş etdirilən müdrik və nümunəvi rəhbərliyin daha bir təsdiqidir. Şuşanın Sizin rəhbərliyinizlə işğaldan azad edilməsi cəsarətin, fədakarlığın, həmçinin sülh, birlik və tərəqqi prinsiplərinə davamlı sədaqətin təntənəsinin rəmzidir. Sizin uzaqgörən siyasətiniz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi ilə bağlı müəkkəb məsələlərin həllində çox mühüm rol oynayıb. Qazanılmış nailiyyətlər Zati-alinizin müdrikliyinin və strateji baxışının göstəricisidir. Bütün bunlar regionda sabitliyin və rifahın möhkəmləndirilməsinə böyük töhfə verir.

Qarabağ bölgəsinin, xüsusən də Xankəndi şəhərinin əhalisinə 30 ildən artıq müd-

sək qiymətləndiririk.

Milli şüur, vətənpərvərlik

ÜSAVAT
N 29 (8402) 15 fevral 2024

"Gənclərlə ideoloji iş ən yüksək səviyyədə aparılmalıdır" - deputat

Ceyhun Məmmədov: "Gənclərimizin üz-üzə olduğu təhdidləri müəyyənləşdirmək və zərərsizləşdirmək üçün ciddi addımlar atılmalıdır"

dərdə ilk dəfə seçkilərdə iştirak etmək üçün fundamental hüquqlarından istifadə imkanını təmin etdiyiniz üçün Zati-alinizə səmimi təşəkkürümüzü bildiririk. Demokratik prinsiplərin dəstəklənməsi və vətəndaşların cəmiyyətin həyatında fəal iştirakının təşviqi ilə bağlı görüşünüz işlər bütün dünyada gənclər üçün ilham mənbəyidir.

Gənclərimiz üçün daha parlaq və ıfıran gələcəyə doğru addım atarkən öz dövlətlərimiz arasında əməkdaşlığı dərinləşdirmək və dostluq əlaqələrini möhkəmləndirmək əzminizə sədiq qalırıq. Sizin liderliyiniz, gənclərin inkişafına, onların arzularının reallaşması-

na dəstəyiniz dayanıqlı inkişaf üçün birgə səylərimizdə bizi daha da ruhlandırır".

Bundan başqa, Lənkəran şəhəri də bu il "Gənclər Paytaxtı" seçilib. Bu münasibətlə tədbirlərə start verilib.

Gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov bildirib ki, Lənkəranın bu il üçün gənclər paytaxtı seçilməsi regionun inkişafı üçün böyük dəstək olacaq. Onun sözlərinə görə, bununla bağlı geniş tədbirlər planı hazırlanıb. "Lənkəran şəhərində və regionda il ərzində gənclər siyasəti ilə bağlı geniş tədbirlər keçiriləcək. Təbii ki, bununla bağlı gənclərin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Sizdən

mühüm layihələr gözləyirik. Lənkəran həm də Türk Dövlətləri "Gənclər Paytaxtı" seçilib. Burada təqdimat mərasimləri də olacaq. Gənclər çox aktiv olmalıdır, növbəti Gənclər Paytaxtı üçün nümunə olacaq işlər görməlisiniz".

Göründüyü kimi, gənclər siyasəti ölkə siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biridir. Bəs yeni dövrdə gənclər siyasəti ilə bağlı hansı təkliflər var?

Millət vəkili Ceyhun Məmmədov "Yeni Müsavat"a şərhində ideoloji işə diqqətin artırılması məsələsinə toxundu: "Bu gün Azərbaycanda dövlətin gənclərə, gənclərin milli-mənəvi dəyərlərə sədiq ruhda yetişməsinə xü-

susi qayğısı, diqqəti var. Bu istiqamətdə mühüm ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir. Qarşımızda duran mühüm vəzifələrdən biri də gənclərimizin milli-mənəvi dəyərlərə sədiq ruhda yetişməsidir. Onu da qeyd etməliyəm ki, gənclərimiz təhdidlərlə üz-üzədir. Bu təhdidləri müəyyənləşdirmək və zərərsizləşdirmək üçün ciddi addımlar atılmalıdır. Gənclərimizin bir sıra hallarda zərərli dini cərəyanlar, müxtəlif zərərli ideologiyalara cəlb olunması üçün xüsusilə xarici dövlətlər tərəfindən müxtəlif tədbirlərin həyata keçirildiyinin şahidi oluruq. Bu istiqamətdə dövlət üzərinə düşənə edir, gənclər bunu yüksək səviyyədə qiymətləndirirlər. Bizim həyata keçirməli olduğumuz siyasətə gəlincə, bir neçə istiqamətdə iş getməlidir. İdeoloji iş ən yüksək səviyyədə aparılmalıdır. Həm ümumtəhsil məktəblərində, həm ali təhsil müəssisələrində bu məsələyə həssas yanaşma olmalı, xüsusi diqqət ayrılmalıdır. Eyni zamanda kütləvi informasiya vasitələrinin köməyiylə real addımlar atılmalıdır. Eyni zamanda gənclərin asudə vaxtının səmərəli keçirilməsi üçün müvafiq tədbirlər görülməlidir. Bu məsələdə Elm və Təhsil Nazirliyi, Gənclər və İdman Nazirliyi, o cümlədən digər dövlət qurumlarının üzərinə ciddi vəzifələr düşür".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Nigar HƏSƏNLİ

Ötən il 54,200 nikah, 21 688 boşanma qeydə alınıb

Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən 2023-cü il ərzində ölkədə 54 200 nikaha daxilolma və 21 688 boşanma halları qeydə alınıb.

Dövlət Statistika Komitəsindən APA-ya verilən xəbəyə görə, 2022-ci ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 6,1-dən 5,3-ə düşüb, boşanmaların sayı isə 1,6-dan 2,1-ə qədər artıb.

Nikah səviyyəsi Bakı şəhəri (5,6), Şərqi Zəngəzur (6,2), Qarabağ (6,1), Mil-Muğan (5,9), Dağlıq Şirvan (5,8), Şirvan-Salyan (5,7), Qazax-Tovuz və Mərkəzi Aran (5,5), Quba-Xaçmaz (5,4) iqtisadi rayonlarında ölkə göstəricisindən yüksək olub.

Ölkəyə qaçaqmalçılıq yolu ilə 26 kq narkotik gətirən şəxslər saxlanılıb

Ölkəyə qaçaqmalçılıq yolu ilə 26 kiloqram narkotik vasitə gətirən şəxslər saxlanılıb.

APA DİN-ə istinadən xəbər verir ki, Baş Narkotiklərə Mübarizə İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən Xətai rayonunda keçirilən növbəti təd-

bir zamanı narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsini təşkil edənlər əvvəllər məhkum olunmuş 1969-cu il təvəllüdlü Azər Qasimov və tanış

1964-cü il təvəllüdlü Arif Əliyev saxlanılıb. Bu şəxslərin üzərindən və A.Əliyevin yaşadığı evdən 26 kiloqram, o cümlədən 4 kiloqram heroin, 18 kiloqram tərkibi psixotrop maddələrlə zənginləşdirilən mariyuana, 2 kiloqram tiryək və 2 kiloqram psixotrop maddə metamfetamin aşkar olunub. Saxlanılan şəxslər ölkəyə İran İslam Respublikasından qaçaqmalçılıq yolu ilə gətirilən narkotikləri Qarabağ rayonu ərazisində yol kənarında gizlədildən yerdən paytaxta ayrı-ayrı şəxslərə çatdırıb pul qazanmaq məqsədilə əldə etdiklərini bildiriblər.

Faktla bağlı cinayət işi başlanılıb, saxlanılan şəxslər barəsində həbs-qətimkan tədbiri seçilib. Əməliyyat-istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Sülh danışıqları üzrə Brüssel formatının bərpası ilə bağlı Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişelin Prezident İlham Əliyevdən xahişindən sonra Ermənistan növbəti dəfə həm hərbi, həm də siyasi təxribata əl atdı. 12 fevral təxribatından sonra əminliklə söyləmək olar: faktiki olaraq Ermənistan sülh prosesinə snayperlə atəş açdı. Özü də Azərbaycanda keçirilən seçkilərdən dərhal sonra...

24 saat ərzində Ermənistan Azərbaycanla şərti sərhəddə iki ardıcıl təxribat törətdi: Fevralın 12-də saat 13:37 radələrində Azərbaycan-Ermənistan şərti dövlət sərhədinin Zəngilan rayonu ərazisindən keçən hissəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin Qafan rayonunun Nerkin-And yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqeyindən Dövlət Sərhəd Xidmətinin Sərhəd Qoşunlarının Zəngilan rayonunun Kolluqışlaq kəndi ərazisində yerləşən mövqeyinə atəş açılıb. Təxribat nəticəsində Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçusu əsgər Xəlilzadə Pərviz Ağakəşi oğlu yaralanıb. MN-in yaydığı məlumata görə, 12 fevralda axşam saatlarında isə Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri Tovuzqala rayonunun Çinarlı yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərindən ordumuzun Tovuz rayonunun Koxanəbi yaşayış məntəqəsi istiqamətində yerləşən mövqelərini atıcı silahlardan atəşə tutduğu barədə məlumat yayıb. Əlbəttə, bu təxribatlar cavabsız qala bilməzdi. Azərbaycanın Ali Baş Komandanı dəfələrlə bəyan etmişdi ki, əgər ermənilər revanşa əl atarsa, atəş açarsa, çox sərt cəzalandırılacaq. Erməni təxribatına cavab olaraq ordumuz Ermənistanın Zəngilan istiqamətində təxribatına cavab olaraq "qisas əməliyyatı" keçirib. Əməliyyat nəticəsində qarşı tərəfin döyüş postu darmadağın edilib. Ermənistan 4 hərbiçisinin məhv edildiyini, 1-nin isə yaralandığını açıqlayıb. Məhv edilənlərin "Yerkrapa" terrorçu təşkilatının üzvlərinin olması faktı da çox şey deyir. Ermənistan "sülh" cildinə bürünməyə çalışsa da, terrorçuların ümidinə qalmış qondarma ölkə olduğunu növbəti dəfə nümayiş etdirməklə yanaşı, dinc tənzimlənmədə maraqlı olmadığını da ortaya qoydu.

Heç şübhəsiz, Ermənistan tərəfinin Azərbaycan-Ermənistan şərti dövlət sərhədində əməliyyat şəraitinin gərginləşdirilməsinə yönələn hər bir təxribatına bundan sonra daha ciddi və qəti tədbirlərlə cavab verəcək. Baş vermiş hadisəyə görə məsuliyyət tam şəkildə Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyinin üzərinə düşür. Ermənistan tərəfi Azərbaycan Dövlət Sərhəd Xidmətinin (DSX) həyata keçirdiyi "qisas əməliyyatı" nəticəsində məhv edilmiş hərbiçilərinin adlarını da açıqlayıb: Eduard Hamletoviç

Paşinyan sülhə snayperlə atəş açdı - güllələnən Ermənistan özüdür!

Terrorçuların ümidinə qalan Paşinyan "sülh" cildinə bürünüb, gərginliyi tətikləyir; rəsmi İrəvanın havadarları bölgədə sakitliyin mövcudluğunda maraqlı deyil

Arutyunyan (1974), Qaqik Varazdatoviç Manukyan (1982), Arsen Qaqikoviç Hambardzumyan (1979), Hraçya Talışeviç Hovhannisyan (1957). Ermənistan neçə aylardır silahlanmaqla, Hindistan, Fransadan silah-sursat, hərbi texnika al-

nistanla Azərbaycan arasında hərbi əməliyyatlardan əsas benefisiarlarıdır". Əlbəttə, bütün hallarda sülh prosesinin pozulması baş verərsə, yeni lokal toqquşmalar olarsa, bunun məsuliyyəti birmənalı şəkildə Ermənistanın, Fransanın üzə-

raqlıdır, Avropa Birliyinin ən azı iki nəfərindən biri kəşfiyyatçı olan missiyasındakılar "Yerkrapa"dakıların bir çoxunun hansı ölkənin kəşfiyyatına bağlılıqlarını bilə-bilə nədən onların şərti sərhəddə yerləşdirmələrinə qarşı çıxmayıb? Həmin terrorçu ün-

dərsdən gərəkən nəticəni çıxarsınlar. Çıxarmayacaqları təqdirdə yenə fevralın 13-də üzleşdikləri acı realıqla üzleşəcəklər. Azərbaycan bölgədə sülh istəyir, amma şərti sərhəddəki insidentə verilən cavab da göstərir ki, bütün ssenarilərə də hazırdır. Yeri gəlmişkən, mümkündür ki, sözü gedən təxribatın arxasında regiona "mülki" missiya göndərənələr yox, onların gəosiya rəqib gözündə görükləri durur. Ancaq Avropa Birliyinin Ermənistandakı təmsilçiliyinin rəhbəri Vasilis Maraşosun Azərbaycan sərhədçisi yaralanan gün həmənin Zəngəzurda peyda olmasını və oraya haylara dəstək və onlarla çiyin-çiyinə dayanmağa gəldiklərini deməsini yada salsaq, baş verən təxribatda

dikləri "mina xəritələri" rəsmi qeydiyyatla alınsın. Yəni sabah üçün özlərini sıqortalamaq məqsədi daşıyan bu tələb elə-belə, sıradan məsələ deyil. Bir ölkənin rəsmi siyasətini həyata keçirən şəxslər də açıq şəkildə etiraf edirlər ki, onlar üçün sərhəddə baş verənlər təəccüblüdür, deməli, qonşularımızda vəziyyət biz düşündüyümüzədən də bərbaddır. Həm də Ermənistanı "pul verib, mahnı sifariş edən qüvvələr" kefləri necə istəyirsə, o tərəfə fırladırlar". **Polkovnik Ermənistandan "maşa" kimi istifadə edən qüvvələrin bu məsələdə maraqlı tərəf olmasından da bəhs etdi:** "Çox təəssüfedicidir ki, beynəlxalq qurumlar da Ermənistanın əvvəlki illərdə olduğu kimi, hələ

Deputat: "Təxribat baş verməli idi və verdi də"

maqla revanşa hazırlaşdığını aydın göstərirdi, bu realıq çoxsaylı ekspertlər tərəfindən qeyd olunurdu. Son hadisələr artıq bunun əyani sübutudur və Ermənistan Al missiyasının arxasında gizlənərək öz çirkin niyyətlərini reallaşdırmağa çalışır.

Ekspertlər bildirir ki, bu təxribat təsadüfi deyil, ABŞ və Fransa Ermənistanı bu təxribatları törətməyə məcbur edir və bununla Azərbaycanı yenidən müharibəyə, hərbi əməliyyatlara təhrik etmək istəyirlər. Bu arada, **rusiyalı analitik, Siyasi Tədqiqatlar İnstitutunun direktoru Sergey Markov** Azərbaycan-Ermənistan sərhədində baş verən eskalasiyanın Fransa tərəfindən təşkil olunduğunu bildirib. Politoloq Bakı və İrəvanın sülh müqaviləsini imzalamağa hazırlaşdığı vaxtda baş verənlərin sual doğurduğunu söyləyib: "Niyyə? Axı hər iki tərəf sülh müqaviləsi imzalamaq istəyir. Mümkündür ki, suala cavab hadisə yerindədir. Çünki Ermənistan ordusu Avropa İttifaqı missiyasının yerləşdiyi ərazidən zərbələr endirir. Mümkündür ki, bunun təşəbbüskarı Fransa kəşfiyyatıdır. Çünki Makron Rusiyanı bu mövqedən itələyib çıxarıb, Ermənistanın əsas hərbi müttəfiqi olmaq istəyir. Ona görə də Fransa, Al və NATO Ermə-

rindədir. Görünən budur ki, rəsmi İrəvanın havadarları bölgədə sakitliyin mövcudluğunda maraqlı deyil. Bəs yaranmış vəziyyətdə Azərbaycan hansı addımları atmalıdır? Ermənistan "qisas əməliyyatı"ndan aldığı cavabdan nəticə çıxaracaqmı, yoxsa təxribatları davam etdirəcək? Mövcud situasiya hansı qənaəti yaradır?

Deputat Sahib Aliyev "Yeni Müsavat"a bu barədə danışarkən əvvəlcə məhv edilən terrorçu şəbəkə haqda qeydlərini bölüşdü: "Mən təqribən yarım ay əvvəl Birinci Qarabağ savaşına torpaqlarımızın işğalında və azərbaycanlılara qarşı aparılan etnik təmizləmədə üzvləri az rol oynamayan "Yerkrapa" terrorçularının Azərbaycan-Ermənistan sərhədində yerləşdirilmələrinin və onların Avropa Birliyinin oradakı guya "mülki" missiyası ilə birgə fəaliyyət göstərmələrinin yaxşı heç nə vəd etmədiyini bildirmişdim. Xatırladım ki, həmin terrorçu yığınının sədri Sasun Mikaelyan Ermənistan İctimai Televiziyasına verdiyi müsahibədə deyirdi ki, əgər 2020-ci ildə şərti sərhəddə onun 1200 silahdaşı yerləşdirilmişdisə, indi o ünsürlərin sayı 10 mini keçir. Azərbaycan sərhədçisinə güllə atıb yaralayan da, cavab zərbəsi ilə məhv edilənlər də bax, həmin terrorçu ünsürlərdir. Ma-

Polkovnik: "Bu gün snayperdən açılan atəş, sabah artilleriyadan, minaatanndan da davam etdirilə bilər"

ləndən və şərti sərhəddə 5 aya yaxındır heç bir insidentin olmamasının sülh anlaşmasının tezliklə imzalanması üçün müsbət rol oynadığının vurğulanmasından cəmi bir neçə gün sonra". **S.Aliyev bildirdi ki, arxasında kimin durmasından asılı olmayaraq, Azərbaycan bu təxribatı cavabsız qoya bilməzdi və göründüyü kimi qoymadı da:** "Qisas əməliyyatından dərhal sonra bunun nə məqsədlə edildiyinin açıq mətnlə bildirilməsindən də göründüyü kimi cavab zərbəsi məhz bu cür təxribatların təkrarlanmaması üçündür. Biz əgər gərginlik istəmə idik, tək cəhəddə atəş açılan postu yox, həmin kənddəki 70-dən artıq terrorçu yuvasının hamısını darmadağın edərdik. İndi sual olunur, Azərbaycanın sözü gedən postu niyə darmadağın etdiyi aydındır, onda bəs fran-

qərbdəkilər ən azından şərikliyi şübhəsizdir. Beləliklə, Avropa Birliyi bu regionda doğrudan da sülh istəyirsə, "mülki" missiyası regiondan, özü isə Fransanın yedəyindən çıxmalıdır".

Hərbi ekspert, ehtiyatda olan polkovnik Üzeyir Cəfərov bildirdi ki, Azərbaycan-Ermənistan şərti sərhədində baş verən hadisələr bir daha bizi dərindən düşündürməlidir: "Mən bu hadisəyə adi sərhəd hadisəsi kimi baxmağın tərəfdarı deyiləm. Bu gün snayperdən açılan atəş, sabah artilleriyadan, minaatanndan da davam etdirilə bilər və onda artıq çox ağır və ciddi itkilər və fəlakət yaşana bilər. Kimse ola bilsin dediklərimi rəngləri tündləşdirmək kimi düşünə bilər, amma çox istərdim ki, daha dərindən düşünək və baş verə biləcək növbəti hadisələrlə əla-

də nazı ilə oynamaqda davam edirlər. Ermənistanı silahlandıran dövlətlər anlamalıdır ki, onlar o bahalı və təhlükəli silah-sursatı heç bir məsuliyyəti və hüquqi anlayışı olmayan dövlətə və onun məsuliyyətsiz rəhbər şəxslərinə satırlar. Belə olmamalıdır! Bu, vəziyyətin bundan sonra daha da gərginləşməsinə xidmət edən addımdır. Özlərinə Ermənistan ərazisində yaxşı, yüksək komfortlu və məvacibli iş tapan xarici missionerlər də baş verənlərdən çox məmnundurlar. Çünki onların guya iş görmələri ilə bağlı bir görüntü yaratmaq üçün geniş imkanları yaranıb. Baxaq, görək hara kimi bu oyunları apara biləcəklər. Olan isə erməni tərəfə olur və verdikləri ağır itkilər onlara ciddi dərs olmalıdır".

□ **Elsad PAŞASOY, "Yeni Müsavat"**

Korsikaya azadlıq

Zamin HACI
 zaminhaci@gmail.com

Yaxud Tofiq Tağızadənin uzaqgörənliyi

“Korsika! Bu adada sayca az, lakin vüqarlı bir xalq yaşayır. Onlar da azadlıq arzulayırlar”. Yəqin hörmətli oxucular bu cümlələri görərək hökumətimizin Fransanın Korsika siyasəti haqda hansısa tədbirdən sitat olaraq zənn etdilər. Bildiyiniz kimi, son dövrlər Fransa-Azərbaycan münasibətləri kəskinləşib, Fransanın Ermənistanla birtərəfli dəstəyinə etiraz əlaməti olaraq Azərbaycan da Korsika xalqının azadlığı uğrunda çalışır. Bu istiqamətdə Milli Məclisin bəyanatı olmuşdur. Səhv eləmirəmsə, Xarici İşlər Nazirliyi də hansısa addımlar atıb.

Ancaq yox, girişdə verdiyim cümlələr doğma dilimizdə, Ələsgər Ələkbərovun dilindən səslənir və onların tarixi 64 il öncəyə - 1960-cı ilə gedib çıxır. Həmin il rejissor Tofiq Tağızadə “Matteo Falkone” adlı qısametrajlı, 19 dəqiqəlik film çəkib. Bax, Korsikaya azadlıq arzu etdiyimiz cümlələr həmin filmin ilk kadrlarıdır.

Gör taleyin necə qərribə oyunları var. Rəhmətlik Tofiq müəllim o filmi çəkəndə bəlkə yatsa yuxusuna girməzdi ki, bir zaman gələcək, Korsikanın azadlığı müstəqil Azərbaycanda gündəm mövzusu olacaqdır. Prinsipcə, bayrağının rəngləri eynilə bizim bayrağın rəngləriylə üst-üstə düşən başqa fransız koloniyasına - Yeni Kaledoniyaya müxbir göndərəcəyimiz, oranın da müstəqilliyinə dəstək verəcəyimiz kimin ağına gələrdi? Heç kimin. Ona görə atalar yaxşı demişdir: heç vaxt “heç vaxt” demə. Dünyada hər şey ola bilər.

Bu işlərimiz alınacaqmı, hələlik nəse qəti fikir söyləməyə tələsmirəm. İndilik film haqda bir neçə məlumatverici cümlələr yazmalıyam.

“Matteo Falkone” ünlü fransız yazıçısı Prosper Merimenin yenə çox ünlü, eyni adlı novellası əsasında çəkilmişdir. Ancaq Tofiq Tağızadə filmə novellanın süjetindən fərqlənən bir mühüm detal verib. Əlbəttə, siz anladınız, o detal elə korsikalıların azadlıq hərəkatı temasıdır. Daha aydın olsun deyə, qısa süjet xəttini yazım. Adada fransız əsgərləri bir nəfər yaralını (Canneto adlı bu obrazı Tağızadə özü oynayıb) təqib edir, bu zaman Matteo Falkone adlı korsikalı kişinin balaca oğlu Fortunato onun gizləndiyi yeri əsgərlərin komandirindən aldığı saatın əvəzində satır. Matteo oğlunun satqın çıxmasından qəzəblənir, uşağı güllələyir.

Bax, novella ilə film arasında əsas fərq elə təqib edilən yaralının - Canettonun kimliyi məsələsidir. Merime novellada onu quldur olaraq yazıb, Tofiq müəllim isə sanki 64 il sonra bizə lazım olacağını uzaqgörənliklə başa düşərək azadlıq fədaisi kimi vermişdir.

Əlbəttə, Tağızadə bu filmə cəmi 2 il öncə - 1958-ci ildə məşhur filmlərimizdən olan “Uzaq sahillərdə”ni çəkmişdi və “Matteo Falkone”də o filmin təsirləri açıq hiss olunur, həmçinin xalq azadlığı mövzusu. Elə Matteo rolunu Nodar Şaşıqoqlunun (keçmiş Mixaylo) oynaması, mənəcə, təsadüfi deyil.

Sözgəlişi, filmə daha bir kino klişemizin açıq izləri var. Balaca, bəxtsiz uşaq rolunu kim oynayır? Təbii, doğru tapdınız - Ceyhun Mirzəyev. Böyük sənətkarımızın kinoda taleyi həmişə “uğursuz” olubdur. Onu bütün yaşlarında ya “döyüblər”, ya “öldürüblər”. Bəlkə ağılsız olmuş uşaq sifəti ni yaxşı yarada bildiyi üçün.

Bəxtsiz demişken, mənəcə, Tofiq müəllimin də rejissor olaraq bəxti getirməyib. Məsələn, 1994-cü ildə çəkdiyi, ən yaxşı filmlərimizdən biri olmağa layiq “Köpək” filmi heç kinoteatrlara da çıxmıyıb. Çünki filmin sponsoru həmin dövrün məşhur maliyyə piramidası (oxu: dələduzluğu) “Vahidbank” idi. Film insanların maddi çətinliklər üzündən köpəyə çevrilməsindən bəhs edirdi, bir növ bizim milli “İt ürəyi” (Bulqakov) əsərimiz sayıla bilər. Bəlkə “Köpək” filminə sponsorluq “Vahidbank”ın bütün fırıldaqlarının günahını yuyub aparmışdır.

P.S. “Matteo Falkone” filmi Youtube platformasında var, kim istəsə izləyə bilər.

Rusiyanın ölkəmizdəki səfiri Mixail Yevdokimov “İzvestiya” qəzetində dərc edilmiş müsahibəsində Qarabağdakı rus sülhməramlıları ilə bağlı açıqlamalar verib və bu, müzakirələrə səbəb olub. Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi məsələ ilə bağlı kifayət qədər aydın bir bəyanat yayıb. “Məlum olduğu kimi, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ermənistan Respublikasının Baş naziri və Rusiya Federasiyası Prezidentinin 10 noyabr tarixli bəyanatına əsasən, Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingentinin Azərbaycan Respublikasında qalma müddəti 2025-ci ildə yekunlaşır”, - deyərək Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə bildirib.

“Azərbaycan tərəfindən ötən il bölgədə həyata keçirilmiş antiterror tədbirlərindən sonra sülhməramlı kontingentin gündəlik fəaliyyəti, onların müxtəlif ehtiyacları ilə bağlı mütəmadi görüşlər keçirilməsi və müzakirələr aparılması ehtiyacı yaranıb. Bununla yanaşı, sülhməramlıların yerləşdiyi ərazilərimizdə Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən son 3 il ərzində genişmiqyaslı minalanma fəaliyyəti aparıldığı və ərazidə partlamamış hərbi sursat problemi nəzərə alınaraq, bu təhdidlərin aradan qaldırılması istiqamətində birgə səylərin həyata keçirilməsi üzrə məsləhətləşmələr aparılması zərurəti mövcuddur”, - XİN rəsmisi vurğulayıb.

Qeyd edək ki, Rusiyanın ölkəmizdəki səfiri Mixail Yevdokimov “İzvestiya” qəzetinə müsahibəsi zamanı Rusiyanın sülhməramlı kontingenti ilə bağlı Moskva və Bakı arasında danışıqların növbəti raundunun tarixlərinin Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi ilə razılaşdırılma mərhələsində olduğunu bildirib. XİN-in açıqlamasından çıxan nəticə odur ki, 2025-ci ilədək - yəni 10 noyabr müqaviləsinə uyğun olaraq sülhməramlılar bölgədə qalacaq və bunun üçün hazırda bunu şərtləndirən amillər də kifayət qədərdir. Bəs 2025-dən sonra bu şərtlər yenə də qala bilərmi? Yaxud Rusiya kontingentin təyinatını dəyişərək, ordusunun Qarabağda qalmasına cəhd edə bilərmi?

Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzinin isə TASS agentliyinə müsahibəsində sülhməramlılar və Qarabağı öz işi ilə tərk edən ermənilər barədə dedikləri diqqət çəkir.

Bakı nöqtəni qoydu - sülhməramlılar bu tarixdə gedəcək, sonra...

Rus hərbi kontingentinin təyinatını dəyişərək, Qarabağda qalmasına cəhd edilə bilər, lakin təhlükəsizlik və siyasi ekspertlər fərqli fikirdədir; “Onlar Qərbi Zəngəzura yerləşdiriləcək” - sensasion proqnoz

Birincisi, Qaluzin deyib ki, Rusiya Qarabağ ermənilərinin bölgəyə təhlükəsiz qayıtmasına şərait yaratmağa hazırdır. “Təəssüf ki, Qarabağ ermənilərinin əksəriyyəti bölgəni tərk edib. Bu, onların çətin, lakin könnüllü seçimi idi. Bu baxımdan, geri qayıtmaq istəyənlərin hüquqlarını və təhlükəsizliyini lazımi qaydada təmin etməklə, geri qayıtmasına şərait yaradılması vacibdir. Biz bu prosesə hər cür yardım göstərməyə hazırıq, o cümlədən Rusiya sülhməramlı kontingenti vasitəsilə”, - Qaluzin bildirib.

M.Qaluzinin bu sözləri Azərbaycanın suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə hörmətsizlik, daxili işinə kobud müdaxilədir. Əvvəla, erməniləri Qarabağdan Azərbaycan çıxarmayıb, öz xoşları ilə gediblər. Öz istəkləri ilə ərazini tərk etsələr də, rəsmi Bakının mövqeyi və şərtləri bəllidir: qayıtmaq istəyən ermənilər ilk növbədə Azərbaycan vətəndaşlığı üçün müraciət etməli, qanunlarımızı hörmət edib, bayrağımızı altında yaşamağı qəbul etməlidirlər. Onların hüquq və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi isə Azərbaycanın işidir. Rəsmi Bakı bu və digər məsələləri özünü etmək iqtidarındadır.

Rusiya sülhməramlılarının mandatları xaricində nəse etməsi qanunsuzdur.

Politoloq Elxan Şahinoğluna görə, Rusiya rəsmiləri və diplomatları hər dəfə “Rusiya hərbi kontingenti 2025-ci ildən sonra da bölgədə qala bilər” dedikcə Azərbaycan rəsmiləri və diplomatları “2020-ci il 10 noyabr bəyanatına görə Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingentinin Azərbaycan Respublikasında qalma müddəti 2025-ci ildə yekunlaşır” cavabını verirlər. Ekspertin fikrincə, bununla iki ölkə rəsmiləri və diplomatları arasında qiyabi polemika gedir, Rusiya “qalmaq istəyirik” dedikcə, Azərbaycan “qalmaq müddətiniz gələn il bitir” cavabını verir. “Moskvadan bir ara açıqlama gəldi ki, guya Rusiya hərbi kontingenti ərazidə minaların zərərsizləşdirilməsi ilə məşğul olacaq. Ancaq Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadənin açıqlamasından bəlli olur ki, Rusiya hərbi kontingenti minaların zərərsizləşdirilməsinə maraq göstərmir, əks halda, Azərbaycanlı diplomat “ərazidə partlamamış hərbi sursat problemi nəzərə alınaraq, bu təhdidlərin aradan qaldırılması istiqamətində birgə

səylərin həyata keçirilməsi üzrə məsləhətləşmələr aparılması zərurəti mövcuddur” cümləsini işlətməzdi. Deməli, minaların zərərsizləşdirilməsi ilə bağlı ortaqlıq fəaliyyət yoxdur. Lap yaxşı, bu bizim bir il sonra Qarabağda işsiz-gücsüz qalan Rusiya hərbi kontingentini evinə yola salmağımızı asanlaşdıracaq”, - deyərək analitik belə proqnozlaşdırır.

Təhlükəsizlik eksperti Alp Arslan İmamqulu “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, rus qoşunlarının Qarabağda işi qalmayıb, onların təyinatının dəyişməsi də gözlənilir. Ekspert hesab edir ki, heç bir halda sülhməramlı kontingentin regionda qalmasının müddəti uzadıla bilməz. “Rus hərbiçilərinin fəaliyyətini uzatmaq üçün yeni ərazilər nəzərdə tutulacaq. Zənnimcə, bu da Qərbi Zəngəzurdur. Həmin ərazilər Azərbaycanın tarixi torpaqlarıdır, bizim nəzarətimiz tam təmin edildikdən sonra bölgənin bərpası üçün sülhməramlıların orada fəaliyyətinə ehtiyac yarana bilər. Bu istiqamətdə ciddi proseslərin baş verəcəyini düşünürəm”, - deyərək A.A.İmamqulu vurğuladı.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Qərbin Azərbaycanla münasibətdə daim ikili standartlar tətbiq etməsi, qərəzli münasibəti barədə minlərlə fakt var. Bunların sırasına daha biri əlavə olundu. Belə ki, ABŞ Senatı Ukrayna, İsrail və Tayvana 95,34 milyard dollarlıq yardım paketinin ayrılması ilə bağlı qanun layihəsini təsdiq edib. Senatda keçirilən səsvermə nəticəsində qanun layihəsi qəbul olunub. Bu layihə Ukraynaya 60 milyard dollardan çox maliyyə vəsaiti ayrılmasını nəzərdə tutur. Senatdakı səsvermədən sonra qanun layihəsi Nümayəndələr Palatasına göndəriləcək.

Əlbəttə, istənilən halda humanizm, siyasi tərəfdaşlıq və digər prizmalardan yanaşanda ABŞ-in kritik dövrlər yaşayan ölkələrə yardım ayırması təbiidir. Ancaq ortada bu faktlar da var ki, ABŞ heç də humanizm prinsiplərindən çıxış etmir, onun özünün ikili yanaşmaları var. Söhbət ondan gedir ki, hansısa bir erməninin Qarabağdan könüllü köçüb getməsinə görə özünü yırtan Amerika 30 il erməni separatçıların darıxdırıcı etdiyi Qarabağın bərpasına, işğaldan azad edilən ərazilərin minalardan təmizlənməsinə ötən 4 il ərzində heç bir vəsait, yardım ayırmayıb. Hansı ki, xüsusilə mina terroru ilə mübarizə ümum-bəşəri məsələdir. Digər tərəfdən, Azərbaycan antiterror koalisiyasının sadıq üzvü kimi, faktiki olaraq Qarabağda terror yuvasını məhv edib və indi separatçı rejimin mina terroru ilə mübarizə aparır. ABŞ bu məsələdə qeyri-səmimiyyətini, qərəzini bir daha nümayiş etdirmiş olur.

Demokratik Maarifçilik Partiyasının sədri, deputat Elşən Musayev Birləşmiş Ştatların nə zamansa dəyişəcəyinə inanmır: "Amerika yüz il əvvəl də belə olub, 200 il sonra da belə olacaq. Onlar üçün humanizm, ədalət, həqiqət anlayışları yalnız öz maraqlarına uyğun gələndə prioritetə çevrilir. Uyğun gəlməyəndə isə dərhal gözəndirilir. Sadəcə, məsələ burasındadır ki, mina terroru ilə mübarizə ümumbəşəri mövzudur. Və ya nə nəzərdən qaçsa da, mina məsələsi dünya dövlətlərinin, ələlxüsus da böyük dövlətlərin nəzərindən qaçmamalıdır. Amma göründüyü kimi, ABŞ məlum istiqamətdə heç bir təşəbbüsün, hərəkətililiyin yiyəsi deyil. 4 ildir tamaşa edir. Azarkeşi olduqlarına pulları, paraları, milyardları kisə-kisə verməyi bacarıb, fəqət başını qaldırıb sağa-sola, ətrafa, digər lazımlı nöqtələrə baxmağa ərinir, açıq ayrışdırıcılıq edir, hikkə edir, ədalətsizlik edir. 4 il müddətində ABŞ ancaq Qarabağdan köçən ermənilərin dərdini çəkdi, amma 30 il boyunca Azərbaycanın haqqının pozulmasını, doğma torpaqlarımızda törədilən vəhşilikləri görmə-

ABŞ-in daha bir ikiüzlülüüyü - rəylər

Amerika Qarabağın bərpasına, mina terroru ilə mübarizəyə dəstək verməyi "unudur"...

di, haqqında danışdığımız min qurbanlarının siyahısına nəzər yetirmədi, ATƏT-in Minsk Qrupundakı fəaliyyətsizliyindən utanmalı olduğu halda, BMT-nin qətnamələrini BMT-nin əvəzinə icra edən Azərbaycana qarşı haqsız və lüzumsuz siyasət yürütdü.

Odur ki, Qərbin səmimiyyətinə əvvəl olduğu kimi, bundan sonra da qətiyyətinə inanmaq olmaz. Belələrinə güvənmək, belə bağlamaq olmaz. Onlarla heç bir halda bir yola çıxmaq olmaz. Və bura qədər necə bütün məsələlərimizi, hər şeyi özümüz həll etməmişkə, bundan sonra da öz ayağımız üzərində dayanaraq, sadəcə, özümüzə güvənərək davam etməliyik".

Sabiq deputat, siyasi təhlilçi Sona Əliyeva ABŞ-in bu ikiüzlülüünün başadüşülən olduğunu diqqətə çatdırdı. Onun sözlərinə görə, əslində Birləşmiş Ştatlar Azərbaycana qarşı hər zaman ikili standartlar çərçivəsindən çıxış edib: "Hələ 1992-ci ildə Azərbaycan əraziləri işğala məruz qaldığı halda ABŞ bədnam "907-ci maddəyə düzəliş" etdi, bununla da işğalçı Ermənistanı yox, işğala məruz qalan ölkəmizə qarşı sərt addımlar atdı. Sonrakı illərdə Bakı beynəlxalq terrorizmlə mübarizədə Qərb koalisiyasının yanında yer almaqla həmin bədnam düzəliş "donduruldu". Amma tələvə olunmadı. 1994-cü ildə atəşkəsin imzalanmasından sonra Qarabağdakı separatçılara milyonlarla dollar vəsait ayrıldı. Bu proses 2020-ci ilin 44 günlük şanlı Vətən müharibəsinə qədər davam etdi. Əslində 27 il ərzində Vaşinqton terrorçulara maliyyə yardımı ayırmaqla bölgədə terrorizmin "dayanıqlı maya-

lanması"na şərait yaradırdı. ABŞ əslində ovçunun içindəki qapazaltı dövlətlərə maliyyə yardımı ayırmaqdadır. Ukrayna, Moldova, Tayvan və Ermənistan kimi ölkələr də bu qəbildəndir. Çünki həmin dövlətlərin xarici siyasətini Birləşmiş Ştatlar birbaşa müəyyən edir. ABŞ-in maliyyə donorluğu etdiyi ölkələr Amerikanın sözündən bir vergül də kənara çıxa bilməzlər. Məhz bu baxımdan, ABŞ-in Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərinə maliyyə yardımı ayırmamasında təəcüblü heç nə yoxdur. Ona görə ki, Azərbaycan müstəqil siyasət yürüdü. Öz xarici siyasət kursunu özü müəyyənləşdirir. Birləşmiş Ştatlar isə tarix boyu belə dövlətlərlə işləməyib. Ən azından işləyə bilməyib. Çünki bu, onun maraqlarına uyğun deyil. ABŞ o ölkələrə maliyyə yardımı ayırır ki, ya həmin dövlət böyük siyasi fəlakət gözləyir, ya da bu ölkə xaos və faciəvi durumdur. Dünyaya "demokratiya" istehsal edən Birləşmiş Ştatlar əslində gətirdiyi ölkələrə ən amansız faciələri aparıb. Düşünürəm ki, ABŞ-in həmin maraqlar qarşılığında Azərbaycana maliyyə yardımı ayırmamasından, öz göbəyimizi özümüzün kəsməyimiz daha məqsədə uyğundur. Ən azından, kənardan gələn təhlükələrdən və xaosdan sığortalanmış olarıq".

AMİP liderinin köməkçisi, politoloq Əli Orucov isə söylədi ki, ABŞ-in ikili standartları yeni deyil və bundan sonra da bu halları müşahidə edəcəyik: "Bu münasibətdən ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biri, bəlkə də birincisi Azərbaycandır. 1988-ci ildən Ermənistan tərəfindən təcavüzə məruz qa-

lan, 30 ildən çox 20 faizi işğal altında və 1 milyondan çox qaçqını olan Azərbaycana qarşı 907-ci düzəlişin tətbiqi bu ədalətsiz yanaşmanın ən bariz nümunəsidir. Vaşinqton üçün demokratiya, insan haqları, humanizm kimi dəyərlər milli maraqlarını pərdələmək üçün bir vasitədir. Ukrayna ilə Rusiyanı, İsraili İslam dünyasını üz-üzə qoymaqla ABŞ öz strateji və "dünyaya ağalığ" siyasətini həyata keçirir. Azərbaycan hələ ki bu planların içində yoxdur. Baxmayaraq ki, Azərbaycanla ABŞ arasında partnyorluq münasibətlərinin genişləndirilməsi tədbirləri haqqında sabiq prezident Heydər Əliyevin 1997-ci ildəki sərəncamı var, həmçinin Azərbaycanla ABŞ arasında müxtəlif sahələri əhatə edən 95 rəsmi sənəd imzalanıb və hər iki dövlət strateji əməkdaşlıq mövcuddur, lakin Ağ Ev heç də həmişə sadıqlıq, etibarlılıq nümayiş etdirməyib. Heç Ukraynaya 60 milyard dollarlıq maliyyə vəsaitinin ayrılması vaxtında həyata keçirilmədi və bu gecikmə böyük itkilərə, dağıntılara səbəb oldu. Azərbaycan Ermənistanın işğalına məruz qaldığı 30 il ərzində əraziləri minalarla, partlayıcı qurğularla və digər təhlükəli vasitələrlə çirkləndirilib. İşğalçı dövlət bu günədək də həmin ərazilərin xəritəsini Bakıya verməkdən imtina edir, ya da qeyri-dəqiq xəritələr verir. Bunun da bədelini yüzlərlə mülki Azərbaycan vətəndaşı öz həyatı və sağlamlıqları ilə ödəyir. İndiyədək yüzlərlə şəxs həlak olub, yüzlərlə vətəndaşımız ağır bədən xəsarətləri alıb. Minalarla, partlayıcı qurğularla və digər təhlükəli vasitələrlə çirkləndirilmiş əraziləri təmizləmək üçün milyonlarla

vəsait və on illiklər lazımdır. Bütün bunları Azərbaycan dövləti təkbəşinə edir. Ancaq proses uzandıqca insanların həyatları da risk altında qalmaqda davam edir. Humanizm nöqtəyi-nəzərindən də buna ABŞ-in seyrçi qalması təəssüf və təəccüb doğurmağa bilməz. Əgər ABŞ həqiqətdən də regionda sülh və təhlükəsizliyin bərqərar olmasını, Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin nor-

da müharibə ocaqlarının sayı günbəgün artır. Münafiqə zonalarında postmünafiqə dövründən sonra on minlərlə mülki insan mina terrorunun qurbanı olur. Çox təəssüf ki, Azərbaycan bu gün həm mina terrorunun, həm də Qərbin qeyri-səmimiyyətinin, ədalətsiz mövqeyinin, qərəz və qeyri-humanistliklərinin qurbanları sırasındadır".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məşavət"

Qərb şirkətlərinin yalnız 20 faizi Rusiyanı real olaraq tərk edib

Avropa və Amerikanın iri şirkətlərinin təxminən 20 faizi Rusiya bazarını tərk edib. Musavat.com xəbər verir ki, bu barədə məlumatı Rusiya baş nazirinin müavini, sənaye və ticarət naziri Denis Manturov açıqlayıb. Onun sözlərinə görə, qalan şirkətlər Rusiyada bizneslərini saxlayıb, bəziləri isə investisiyalarını artırır. Ölkəni tərk edən şirkətlərin çoxu aktivlərini geri almaq şərti ilə bazardan çıxıblar: "Düşünürəm ki, bu rəqəmləri hamı bilmir, mən onları bu yaxınlarda xarici şirkətlərlə görüşdə özüm üçün qeyd etdim. 500 Avropa şirkətindən illik dövriyyəsi 0,5 milyard rubldan az olanları götürürəm - Avropanın müxtəlif ölkələrindən indiyədək 500-dən yalnız 100-ü rəsmi olaraq gedib. Bu 20 faizdir. Eyni zamanda adını çəkməyəcəyəm, amma əksəriyyəti geri qayıtmaq şansını saxlamaq üçün opsiya əldə ediblər. Bu müddət prezident tərəfindən 2 il müəyyən olunub".

Manturovun sözlərinə görə, Rusiyadakı Amerika şirkətləri arasında da gedən və qalan investorların oxşar nisbəti müşahidə olunur: "ABŞ-dən təmsil olunan yene iri müəssisələrə gəlincə, onların sayı 350 idi. 66 şirkət getdi, yene eyni 19 faizlik göstəricidir. Hamısı da geridönüş imkanı verən opsiya ilə çıxıblar. Bu, onu göstərir ki, bizim bazar cəlbədidir, potensialımız da maraqlıdır".

Nazir həmçinin bildirib ki, Rusiyada qalan şirkətlərin çoxu sərmayələrini artırmağa davam edir: "Bu, həm dost, həm də dost olmayan ölkələrə aiddir".

□ **Musavat.com**

General Şirinovun cəzası azaldıldı

Ləğv edilmiş Milli Təhlükəsizlik Nazirliyinin (MTN) Hərbi əks-Kəşfiyyat Baş İdarəsinin sabiq rəisi general-mayor Nizami Şirinovun kasasiya şikayətinə baxılıb.

"Qafqazinfo"-nun məlumatına görə, Ali Məhkəmədə keçirilən iclasda qərar elan edilib.

Məhkəmə generalla bağlı sonuncu qərarı dəyişib. Qərara əsasən, onun cəzası 6 ildən 4 il 6 aya endirilib.

Qeyd edək ki, N.Şirinov mütəşəkkil dəstə tərkibində ayrı-ayrı şəxslərin külli miqdarda əmlaklarını və pul vəsaitlərini ələ keçirməkdə, külli miqdarda rüşvəti hədə-qorxu tətbiq etməklə almaqda, həmçinin cinayət yolu ilə əldə edilmiş külli miqdarda əmlakın ləqəlləşdirilməsində təqsirli bilinib.

Bakı Hərbi Məhkəməsinin hökmü ilə Nizami Şirinov 8 il, Apellyasiya Məhkəməsinin qərarı ilə yekun olaraq 6 il müddətinə azadlıqdan məhrum edilib.

Bakıda 5 nəfər ailə üzvünün qətlində şübhəli bilinən Əhməd Əhmədov barəsində 4 ay müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçilib.

Qərar Xətai Rayon Məhkəməsində hakim Bəxtiyar Məmmədovun sədrliyi ilə keçirilən iclasda çıxarılıb.

Faktla bağlı Xətai Rayon Prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.2.4 (xüsusi amansızlıqla qəsdən adam öldürmə) və 120.2.7-ci (iki və ya daha çox şəxsi öldürmə) maddələrilə cinayət işi başlanıb, Əhməd Əhmədov prokurorluğun qərarı ilə iş üzrə şübhəli şəxs qismində tutulub.

Ailə üzvlərini öldürməkdə şübhəli bilinən 25 yaşlı Əhməd Əhmədov barədə çoxsaylı iddialar səslənir.

Onun daha öncə həmyaşdını bıçaqladığı, hətta öldürdüyü deyilir. Qətlə yetirilən Mehman Əhmədovun xalası Qənirə Əhmədovanın Əhmədin məktəb illərində adam bıçaqladığını deməsi şübhəni daha da artırıb. Ailəsi həbsxanaya girməməsi üçün ona "arayış" düzəldib, sonra da Rusiyaya göndərilib. Araşdırma zamanı belli olub ki, sözügedən cinayətlə bağlı hər hansı məlumat yoxdur.

Digər iddiaya görə, Ə.Əhmədov ixtisaslaşmış psixiatrik xəstəxanada qeydiyyatda olub və müalicə alıb. Məlumatla görə, Əhməd vaxtilə idmanla məş-

ğul olub. Sonradan idman da aldığı zədə onun sağlamlığına ciddi təsir edib. Bu səbəbdən Psixiatriya xəstəxanasında yatdığı bildirilir. Sosial mediada ailəni tanıyanlar da bu iddianı irəli sürür, Əhmədin psixoloji problemləri olduğunu yazırlar. Bu məlumatı dəqiqləşdirmək qeyri-mümkündür, çünki adətən Ruhi Əsəb Dispanseri xəstələri barədə məlumat verilmir. Bu, məxfi məlumatdır.

Qohumların mediaya verdiyi açıqlamaya görə, Əhməd ailəsi ilə birgə yaşamaıyıb, onun üçün hətta avtomobil alınıb, başqa evdə yaşamasına da şərait yaradılıb.

Ciddi psixoloji xəstəliyi olan Əhməd Əhmədovun sürücülük vəsiqəsinə sahib olması, Bakıda taksi fəaliyyəti göstərməsi kimi iddialar da var. Nəqliyyat eksperti Elməddin Muradlı mətbuata açıqlamasında bildirib ki, səhiyyə ocaqlarında bu cür arayışlar 50-100 manata satılır: "Bu gün taksi fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı qaydalar icra olunsa da, tibb məntəqələrində, poliklinikalarda 80-100 manata heç bir müayinədən keçmədən baş həkimlər tərəfindən taksi fəaliyyəti üçün arayışlar satılır. Şəxs sağlamlıq haqqında arayış alaraq polisə təqdim edir, imtahanda iştirak

edərək sürücülük vəsiqəsi alır. Biz poliklinikalarda reydlərin keçirilməsi ilə bağlı məsələni dəfələrlə qaldırmışıq. Yaxud da sürücülərin tibbi müayinə məntəqəsi adında vahid struktur yaradılmalı və bu struktur ciddi nəzarət altında fəaliyyət göstərməlidir. Övvəllər belə bir struktur var idi, lakin o da rüşvət yuvasına çevrilmişdi. Poliklinikaların tərkibinə verildikdən sonra isə 2 qat rüşvət yuvasına çevrildi. Problemin kökü bundan ibarətdir. Dünən 5 nəfərin qətlində rüşvət alan hər kəsin günahı var. Bütün cəmiyyət bu işin üzərinə getməli, qınamalıdır. Bu qədər özbaşınalıq olmaz. Taksilərlə bağlı da qanun qüvvəyə minib, sağlamlıq arayışı tələb olunur. Lakin rüşvətlə satılan sağlamlıq kağızı ilə bağlı taksi şirkəti nə edə bilər?"

Vəkil Əsəbəli Mustafayev "Yeni Müsavat"a şərhində bildirdi ki, istintaq bütün iddiaları bir-bir araşdıracaq: "Ağlı başında olan şəxsin bir neçə yetkin şəxsi, o cümlədən azyaşlıları qətlə yetirməsi böyük faciədir. Mətbuatdan izlədiyim qədər şübhəlinin ailəsi təminatlı ailədir. Əhməd üçün ev, maşın alınıb, gündəlik maddi ehtiyacları təmin olunub. Görünən odur ki,

edərək sürücülük vəsiqəsi alır. Biz poliklinikalarda reydlərin keçirilməsi ilə bağlı məsələni dəfələrlə qaldırmışıq. Yaxud da sürücülərin tibbi müayinə məntəqəsi adında vahid struktur yaradılmalı və bu struktur ciddi nəzarət altında fəaliyyət göstərməlidir. Övvəllər belə bir struktur var idi, lakin o da rüşvət yuvasına çevrilmişdi. Poliklinikaların tərkibinə verildikdən sonra isə 2 qat rüşvət yuvasına çevrildi. Problemin kökü bundan ibarətdir. Dünən 5 nəfərin qətlində rüşvət alan hər kəsin günahı var. Bütün cəmiyyət bu işin üzərinə getməli, qınamalıdır. Bu qədər özbaşınalıq olmaz. Taksilərlə bağlı da qanun qüvvəyə minib, sağlamlıq arayışı tələb olunur. Lakin rüşvətlə satılan sağlamlıq kağızı ilə bağlı taksi şirkəti nə edə bilər?"

ailə yalnız uşağın təminatını düşünüb, tərbiyəsini yox. Əhmədin anası məktəb direktoru olub. Təəssüf ki, yalnız dövlət qulluğuna işə götürülən zaman iş üçün müraciət edən kimliyi araşdırılır. Ola bilər ki, təhsil sistemində bu araşdırma aparılmır. Əslində isə ilk növbədə təhsil sistemində bu araşdırma aparılmalıdır. Çünki xəbərlərdən görürük ki, bəzi müəllimlər şagirdlərlə kobud rəftar edirlər, vulqar ifadələr işlədirlər. İnsan məəttəl qalır ki, bu insanlar necə təhsil, yaxud tərbiyə verə bilirlər? Bu faciə daha bir məsələni aşkara çıxardı. Müəllimlər öz ailələrində öz övladına tərbiyə verə bilmir, amma tədris müəssisəsinə rəhbərlik edir. Oxuduğum qədər onun atası da vəzifəli şəxs olub. Görünən odur ki, təminat o dərəcəyə çatıb ki, övlad qudurğan olub. Əhməd yeniyetmə ikən həmyaşdını bıçaqlayıbsa, hüquq-mühafizə orqanları bu barədə məlumatlı olmalıdır. Çox təəssüf ki, istintaq, təhqiqat orqanlarında müəyyən miqdarda korrupsiya olduğu üçün cinayətin ört-basdır edilməsi istisna deyil. Dəyişikliklər, irəliləyiş var, amma illər əvvəl baş vermiş cinayətlə bağlı izlərin silinməsi ehti-

malı böyükdür. Yenidən belə faciələrin baş verməməsi üçün keçmiş qayıt-maliyyə".

O ki qaldı Əhməd Əhmədovun məsuliyyətə cəlb edilib-edilməyəcəyinə, Ə.Mustafayev qeyd etdi ki, hətta sağlam insan da affekt vəziyyətində cinayət törədə bilər: "Psixoloji şok keçirən şəxs şüurunu itirir, özünü idarə edə bilmir, anlaşıq vəziyyətdə cinayət törədilə bilər. Bu halda şübhəli şəxs azadlıqdan məhrum edilmir. O, müalicəyə cəlb olunur. Affekt vəziyyəti isə qarşıdakı şəxsin qanunsuz hərəkəti nəticəsində yaranır. Təhqir, alçaldılma affekt vəziyyəti yarada bilər. Hətta ruhi xəstə belə hər gün şüursuz vəziyyətdə olmur. Yazılanlardan anladığım qədər Əhməd avtomobil idarə edib, hətta taksi fəaliyyəti ilə məşğul olub, öz mənzilində yaşayıb. Belə çıxır ki, o, daim "xəstə" olmayıb. Valideynləri öz imkanlarından istifadə edərək onu müalicədən uzaqlaşdırıblar. Nəticəni hər birimiz görürük - böyük faciə baş verdi. İstintaq bunu araşdıracaq. Əgər o, həqiqətən müalicə alırdısa, necə olub ki, onu buraxıblar? Vəzifəli, imkanlı şəxslər övladlarının

“dəlaxana”da olmasını qəbullana bilmirlər. Əlbəttə ki, şübhəlinin affekt vəziyyətində olub-olmaması, öz hərəkətlərini nizamlayıb-nizamlamaması barədə yekun qərar ekspertiza rəyi ilə veriləcək. Şəxsən mən düşünürəm ki, o, affekt vəziyyətində olmayıb. Çünki o, öncə bacısını və onun övladını öldürüb, sonra atasını qətlə yetirib, anasının məktəbdən qayıtmasını gözləyib, bütün bunlar onun qətləri planlaşdırdığını göstərir”

“dəlaxana”da olmasını qəbullana bilmirlər. Əlbəttə ki, şübhəlinin affekt vəziyyətində olub-olmaması, öz hərəkətlərini nizamlayıb-nizamlamaması barədə yekun qərar ekspertiza rəyi ilə veriləcək. Şəxsən mən düşünürəm ki, o, affekt vəziyyətində olmayıb. Çünki o, öncə bacısını və onun övladını öldürüb, sonra atasını qətlə yetirib, anasının məktəbdən qayıtmasını gözləyib... Bütün bunlar onun qətləri planlaşdırdığını göstərir. Odur ki, ruhi xəstə olsa belə, azadlıqdan məhrum edilməsi doğru olmaz. Əgər ruhi xəstə olduğu üzə çıxsa, həbsxanada müalicə edə bilirlər, bunun üçün bütün imkanlar var. Cəmiyyət bu məsələni nəzərdə saxlamalıdır”.

Xatırladaq ki, ötən gün Xətai rayonunda 1972-ci il təvəllüdlü Əhmədov Mehman Əhməd oğlunun, 1977-ci il təvəllüdlü Əhmədova PİKə Bədəl qızının və 2015-ci il təvəllüdlü Əhmədov Məhəmməd Mehman oğlunun kəsici alətlə qətlə yetirilməsi barədə polisə məlumat daxil olub. Qətlə törətməkdə şübhəli bilinən 1999-cu il təvəllüdlü Əhmədov Əhməd Mehman oğlu polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılıb. Bundan sonra Ə.Əhmədovun 1997-ci il təvəllüdlü bacısı Əhmədova Elmira Mehman qızını və onun 5 yaşlı qızını da eyni üsulla qətlə yetirməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib. Qətlə yetirilən PİKə Əhmədova məktəb direktoru idi. O, Bakı şəhəri 59 nömrəli məktəbin direktoru vəzifəsində çalışıb.

Qeyd edək ki, amansızlıqla qətlə yetirilən bir ailənin üzvləri Suraxanı rayonunda yerləşən Dədə Qorqud qəbiristanlığında torpağa tapşırılıb.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
“Yeni Müsavat”

Postmüharibə dövründə regionda iqtisadi əməkdaşlıq, müştərək enerji layihələri ilə bağlı müxtəlif fikirlər səsləndirilib, təkliflər verilib. Azərbaycan bunlara münasibətində qeyd edib ki, əgər Ermənistan sülh müqaviləsi imzalayarsa, normal qonşuluq münasibətinə başlasa, müəyyən əməkdaşlıqlar mümkündür. Ancaq hələlik Ermənistanın belə bir niyyəti yoxdur, əksinə, tərxiatlarla davam edir. Belə bir zamanda isə Rusiyanın İrandakı səfiri Aleksey Dedov bildirib ki, Rusiya Federasiyası, Azərbaycan, Ermənistan və İran arasında enerji körpüsü yaradıla bilər.

Onun sözlərinə görə, pik yüklənmə dövrlərində elektrik enerjisinin nəqlini nəzərdə tutan dörd ölkə arasında enerji körpüsü yaratmaq layihəsi mövcuddur. Diplommat vurğulayıb ki, hazırda Moskva və Tehran bu məsələ ilə bağlı danışıqlar aparır. Layihə dörd ölkə arasında elektrik enerjisinin mübadiləsini və nəqlini nəzərdə tutur.

Bu layihənin reallaşması mümkündürmü? Hansı şərtlər olmalıdır ki, Azərbaycan burada iştirak etsin?

Sabiq maliyyə naziri, iqtisadçı alim Fikrət Yusifov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında yaranan bu suallara belə cavab verdi: "İlk baxışda bu layihə region ölkələri arasında sağlam bir əməkdaşlığın istiqamətlərindən biri kimi görünür. Təbii ki, Ermənistandan fərqli olaraq Rusiya, Azərbaycan və İran eyni zamanda yanacaq-enerji resurslarının zəngin olduğu ölkələrdir. Bu ölkələrin elektrik enerjisi istehsalı sahəsində bugünkü real imkanları və potensialı olduqca böyükdür. Azərbaycan isə neft-qaz istehsal edən ölkə olsa da, artıq bu resurslardan enerji istehsalı üçün yararlanmaq kursunu dəyişmək qərarı verib. Ölkəmiz indi elektrik enerjisi istehsalının və ixracının yeni müstəvisinə keçid edir. Bərpa olunan enerji resurslarının yetərincə geniş olduğu ölkəmiz "yaşıl enerji" istehsalını və onun ixracını sürətlə artırmaq kimi hədəflər müəyyənləşdirib. Bu istiqamətdə atılan ən real addımlardan biri 2022-ci ilin dekabr ayında Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan hökumətləri arasında "yaşıl enerji"nin inkişafı və ötürülməsi ilə bağlı strateji tərəfdaşlıq sazişinin imzalanması olub. Saziş Azərbaycan və Rumıniya arasında "yaşıl enerji"nin ötürülməsi məqsədilə Gürcüstan və Qara dənizinin dibi ilə keçəcək sualtı elektrik enerjisi kabelinin çəkilməsi layihəsinin reallaşdırılmasını təmin etməyi nəzərdə tutub. Bu kabelə ötürülən elektrik enerjisi daha sonra Macarıstana və Avropaya nəqliyə sistemi vasitəsilə qitənin qalan hissəsinə nəql ediləcək. Azərbaycan bu istiqamətdə xarici investisiyaları cəlb etməklə ciddi addımlar

Rusiya-Azərbaycan-Ermənistan-İran enerji körpüsü ideyası - reallıq, yoxsa utopiya?

Fikrət Yusifov: "Azərbaycan bu təklifə ehtiyatla yanaşmalıdır"

Azər Badamov: "Burada əməkdaşlıq formatlarının yaradılması üçün ən vacib məsələ..."

atmağa başlayıb. Keçən il oktyabrın 26-da 230 MVt gücündə Qaradağ Günəş Elektrik Stansiyasının rəsmi açılış mərasimi keçirilib. Təməli 2022-ci il martın 15-də qoyulan, ümumi dəyəri 262 milyon ABŞ dolları olan stansiyanın tikintisi 1 il 7 ay ərzində başa çatdırıldı. Xarici sərmayə hesabına tikilən bu stansiya hər il 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edilməklə 110 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət etməyə imkan verəcək.

Ölkəmizin ərazisi, xüsusən də Abşeron yarımadası, Vətən müharibəsində işğaldan azad edilmiş ərazilər bərpa olunan enerji mənbələri ilə kifayət qədər zəngindir. Ölkə Prezidenti artıq işğaldan azad olunmuş ərazilərimizi "yaşıl enerji" zonası elan edib. Bütövlükdə, Azərbaycanın quruda külək və günəş enerjisinin həcmi 27 qiqavatdan çoxdur, Xəzər dənizinin Azərbaycan sektorunda isə külək enerjisi bütövlükdə 157 qiqavat təşkil edir. Azərbaycan ərazisindəki dağ çaylarının potensialı enerji istehsal gücü 520 MVt həcmində qiymətləndirilir. Bu sahədə dövlətimizin qarşısına qoyduğu əsas hədəf isə 2030-cu ilədək ölkənin elektrik enerjisinin istehsalının ümumi həcmində bərpaolunan enerji mənbələrinin payını 30 faizə çatdırmaqdan ibarətdir. Bu hədəfə çatmaqqla Azərbaycan öz enerji təhlükəsizliyini tam təmin etməklə yanaşı, xarici ölkələrə, ilk növbədə, Avropa ölkələrinə enerji ixracının həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artıracaq.

Beləliklə, Azərbaycan Avropanın təkə "mavi qaz" deyil, həm də elektrik enerjisi təchizatında layiqli yer alacaq. Bu isə ölkəmizə böyük iqtisadi və siyasi dividendlər

qazandıracaq".

Sabiq nazir fikirlərini bu suallara cavablarla davam etdirdi: "Rusiya, İran və Ermənistan yaşıl enerji istehsalı istiqamətində bu gün hansı addımları atırlar? Dünyanın enerji balansının sürətlə bərpa olunan enerji mənbələrinin xeyrinə dəyişdiyi bir zamanda "Rusiya-Zaqafqaziya-İran enerji körpüsü layihəsi"nin uğurla reallaşdırılması mümkündürmü? Öncə layihəyə bu prizmadan yanaşaraq qoyulan suallara cavab tapmaq lazımdır. Enerji layihəsi çərçivəsində dörd ölkənin əməkdaşlıq etməsi kənardan görünən qədər də asan olmaya bilər. Məsələn, bu ölkələrdən ikisi - Rusiya və İran Qərbin ciddi sanksiyaları altında və Qərbin sabah bu əməkdaşlığa qarşı hər hansı bir sanksiyalar tətbiq etməyəcəyinə heç kim təminat verə bilməz. Digər bir problem, bu ölkələr arasında sağlam siyasi münasibətlərin olmamasıdır. Məsələn, Rusiya və İranın Qarabağ probleminin həllində on illər boyunca sərgilədikləri mövqe, Ermənistanın sülh müqaviləsi ətrafında bugünkü çirkin oyunları, bir neçə gün öncə uzunmüddətli sakitlikdən sonra sərhəddə erməni hərbiçiləri tərəfindən atəşkəsin pozulması və bununla da Ermənistanın yenidən hərbi münaqişə yaratmağa doğru getməsi kimi reallıqlar belə bir layihənin gerçəkləşdirilməsini yetərincə şübhə altına alır. Digər tərəfdən, illərdir ki, Rusiya da, İran da sübut ediblər ki, onlar lazımdıqda belə layihələr çərçivəsində qurulmuş əməkdaşlıqdan məmnuniyyətli siyasi məqsədləri üçün istifadə edə bilirlər. Bu gün Rusiya bütün mümkün olan və olmayan vasitələrdən istifadə edib, Cənubi Qafqazda

əsaslanmaq istəyir. Bu layihə təklifi də həmin məqsədə xidmət edən təşəbbüslərdən biridir. Cənubi Qafqazda Rusiyanın da, İranın da maraqları yetərincədir. Bu iki ölkə tarixdə bir neçə dəfə Cənubi Qafqaz ərazilərini bölüşdürmək və yenidən bölüşdürmək uğrunda illərlə bir-biri ilə müharibə ediblər. Cənubi Qafqazın bugünkü xəritəsini də onlar çəkiblər.

Azərbaycan bu təklifə ehtiyatla yanaşmalıdır. Biz artıq həm şimal və həm də cənub qonşumuzun nəyə qadir olduqlarına və onların Azərbaycan "sevgisinin" iç üzünə çox yaxşı bələdik. Bizim enerji sahəsində əməkdaşlığımız bərpa olunan enerjinin istehsalını artırmaq və onu Qərbə ixrac etmək xətti üzərində inkişaf etməlidir. Bu kurs artıq bəyan olunub. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə reallaşdırılmış neft və qaz meqa layihələrindən sonra növbəti meqa layihə yaşıl enerjinin Qara dənizin dibi ilə Avropaya çatdırılması olacaq. Rusiya və İranla isə qonşu ölkələr kimi davranmalıyıq. Onların bu qəbildən olan təşəbbüslərini yüz dəfə ölçüb, bir dəfə biçmək lazımdır. Adətən belə layihələrin altında onların təşəbbüskarlarının gələcəkdə partladılması nəzərdə tutulan minarları basdırılır".

Deputat Azər Badamov bu layihənin reallaşması üçün öncəliklə Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin imzalanmasının gərəkdiyini öne çəkdi: "Əslində regional əməkdaşlıq formatını ilk təklif edən Azərbaycan və Türkiyə olub. Hətta bu format "3+3" adlandırılmışdı və əməkdaşlıq münasibətlərinin müzakirəsi üçün xarici işlər nazirlərinin Tehran görüşü də olmuşdu. Rusiyanın İrandakı səfiri Aleksey Dūdovun səsləndirdiyi Rusiya-Azərbaycan-Ermənistan-İran enerji körpüsünü də yaratmaq mümkündür. Amma burada əməkdaşlıq formatlarının yaradılması üçün ən vacib məsələ hər şeydən əvvəl Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh müqaviləsinin bağlanmasıdır. Bu baxımdan, Azərba-

canla Ermənistan arasında sülh müqaviləsi olmadan regional əməkdaşlıq formatlarından danışmaq hələ çox tezdir. Ermənistanın son tərxiatları onların sülhdən uzaq olduğunu göstərir. Əgər Ermənistan Qərbdəki ağalarının sözlünə baxmadan Azərbaycanla sülh müqaviləsinin imzalanmasının reallaşdırılmasına çalışarsa, regionda yeni regional əməkdaşlıq formatlarının yaranmasına yol açılar. Təbii ki, bu formatlardan ən çox yararlanan tərəflərdən biri də Ermənistan olacaq. Çünki Ermənistanın uzun illər ərzində yürütdüyü işğalçılıq siyasəti nəticəsində onlar uzun illərdir ki, bütün regional əməkdaşlıq formatlarından kənarda qalıb. Əgər Azərbaycanla sülh müqavi-

ləsi imzalanarsa, Ermənistan həm nəqliyyat, həm də enerji tranziti layihələrindən böyük gəlirlər qazana bilər. Amma təəssüf ki, Ermənistan rəhbərliyi ölkənin milli maraqlarını və gələcəyini düzgün dəyərləndirə bilmir. Belə ki, yenə də Fransanın və digər ağalarının saxta vədlərinə inanaraq silahlanır və yenidən müharibəyə hazırlaşır. Əgər Ermənistan yenidən müharibəyə hazırlaşarsa, bu ölkə ilə bizim hansı iqtisadi əməkdaşlığımızdan danışmaq olar? Bu baxımdan regional əməkdaşlıqla bağlı danışıqların hələ ki gələcəyə hesablanmış planlardan başqa bir şey olmadığını hesab edirik".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Dərman idxalı ilə məşğul olan şirkətlərə xəbərdarlıq edildi

Analitik Ekspertiza Mərkəzi Azərbaycanda fəaliyyət göstərən dərman idxalı ilə məşğul olan şirkətlərə xəbərdarlıq edib.

AEM-dən APA-ya verilən xəbərə görə, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2005-ci il 12 sentyabr tarixli 292 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş Mülki dövriyyənin müəyyən iştirakçılarına mənsub ola bilən və dövriyyədə olmasına xüsusi icazə əsasında yol verilən (mülki dövriyyəsi məhdudlaşdırılmış) əşyaların dövriyyəsinə xüsusi icazə verən mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının Siyahısına əsasən Narkotik vasitələrə və psixotrop maddələrə aid olmayan güclü təsir edən və ya zəhərli maddələr, həmin maddələr hazırlamaq və ya emal etmək üçün avadanlıqların dövriyyəsinə Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyinin xüsusi icazəsi ilə yol verilir.

Bildirilib ki, güclü təsir edən və ya zəhərli maddələrin idxalı zamanı Səhiyyə Nazirliyi Analitik Ekspertiza Mərkəzinə təqdim edilməli olan sənədlərin sırasında Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən verilən xüsusi icazənin olması mütləqdir.

Hazırda orta məktəblərin 11-ci siniflərində oxuyan şagirdlərin, ali məktəbə sənəd verəcək abituriyentlərin ən gərgin vaxtıdır. Martın əvvəlində buraxılış imtahanı, 3 ay sonra isə blok - qəbul imtahanı verəcəklər. Ötən illərdə abituriyentlərin üzləşdiyi ən böyük problem buraxılış, xüsusən isə qəbul imtahanlarında orta məktəb dərsləklərində olmayan suallarla üzləşmələri olub.

Yada salmaq ki, ötən il ekspertlər abituriyentləri haqlı saymışdı. Bildirilirdi ki, sualların hazırlanma mexanizmi tamamilə dəyişdirilib və qəlizləşdirilib. Xüsusən də Azərbaycan dili və riyaziyyatla bağlı daha çox narazılıqlar müşahidə edilir. Suallar çox çətin, dolaşqı olmaqla yanaşı, buna görə zaman limiti də nəzərə alınmadığı deyilirdi. Azərbaycan dili üzrə mətnin strukturu üzrə verilən suallar həddindən artıq qəliz olub. Nəticədə də şagirdlər onu verilən zamanda işləyə bilməyiblər. Çünki orada elə suallar vardı ki, onun həlli 7 dəqiqə zaman aparırdı. Belə olan halda şagird digər suallara zaman ayıra bilməyiblər.

İllərdir ki, bu problem təkrarlanıb. Bəs bu il necə olacaq? Şagirdlər hansı sürprizlərlə üzləşə bilər?

11-ciləri və onların valideynlərini narahat edən digər bir məsələ isə martın ilk günlərində keçiriləcək buraxılış imtahanları öncəsi qızılca, suçiçəyi xəstəliklərinin geniş yayılmasıdır. Qızılca, suçiçəyi tutmuş şagirdlər təbii ki, imtahana buraxılmıyacaq. Bəs onlar üçün ayrıca imtahan təşkil ediləcəkmi?

Mövzu ilə bağlı ilk olaraq Dövlət İmtahan Mərkəzinin sektor müdiri Xanlar Xanlarzadə ilə əlaqə saxladıq. O, "Yeni Müsavat"a qeyd edilən məsələlərin, sadəcə, mif olduğunu de-

di: "İmtahandan sonra sual kitabçaları abituriyentlərə verilir. Yeni imtahanın məzmunu açıqdır. Xahiş edirəm, oradan bir sual göstərsinlər ki, dərsləkdə və qəbul proqramında yoxdur. O ki qaldı xəstəliklərlə bağlı suala, əlbəttə, istənilən bir imtahanda yoluxucu xəstəliyi olanlar imtahana buraxılmır. Amma mərkəz tərəfindən buraxılış imtahanları bir neçə zona üzrə keçirilirdi üçün üzrlü səbəbdən imtahanda iştirak etməyənlər üçün şərait yaradılır və onlar da buraxılış imtahanı verirlər. Təbii, bununla bağlı əvvəlcədən müvafiq sənədlərlə DİM-ə müraciət etmək lazımdır".

Təhsil eksperti Elçin Əfəndi də mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikirlərini açıqladı: "Buraxılış imtahanları qəbul imtahanlarının birinci mərhələsi hesab olunur. Eyni zamanda bəzi istiqamətlərdə qəbul imtahanları hesab olunur. Həmin imtahanların erkən keçirilməsinin başlıca səbəbi imtahan nəticələrinin daha uzun müddət vaxt alması ilə bağlıdır. Burada ən azı bir ay, həftə qırx gün yoxlama prosesi həyata keçirilir. Bu da əsasən 2021-ci ildən imtahanların kurikulum əsasında keçirilməyə başlanmasına da yanır. Çünki orada şagirdlər tərəfindən açıq tipli suallar olur ki, onlar müvafiq olaraq bir yox, bir neçə müəllim tərəfindən yoxlanılır, buna görə vaxt uzun çəkir. Ümumiyyətlə, imtahanın erkən keçirilməsi dünya təcrübəsində də var. İmtahanlar ümumi proqramı əhatə etməlidirmi, xeyir. DİM bununla bağlı sentyabr ayında abituriyent jurnalının xüsusi buraxılışını verib. Hansı proqramlar, hansı mövzulardan suallar olacaq, abituriyentlər hansı mövzularda baxmalıdır, bununla bağlı o jurnaldan öyrənə bilərlər. Fənlər üzrə hansı mövzular keçirilirsə, sual tapşırıqları da məhz ona qə-

İmtahanlarda dərsləkdə olmayan suallar və qızılca problemi

DİM: "Deyilənlər, sadəcə, mifdir..."

Ekspert: "DİM öz yazıçılarımızın, ədiblərimizin mətnlərinə yer verməlidir"

Qeyd edək ki, 2024/2025-ci tədris ilində keçiriləcək əsas imtahanların tarixləri və vaxtları belədir:

Peşə liseyləri buraxılış imtahanları: 2024-cü ildə peşə liseylərinin buraxılış imtahanları 3 və 10 mart tarixlərində keçiriləcək. Orta təhsil səviyyəsi üzrə buraxılış imtahanları: 9 illik (ümumi) və 11 illik (tam) orta təhsil səviyyələri üzrə buraxılış imtahanları müxtəlif zonalarda 17 mart, 7 aprel, və 21 aprel tarixlərində təşkil olunacaq. Dövlət dili kimi Azərbaycan dili üzrə imtahanlar 9 və 11-ci siniflər üçün 12 may və 30 iyun tarixlərində keçiriləcək. İmtahanlardan bir ay əvvəl zonalara aid olan şəhər və rayonlar haqqında əlavə məlumat veriləcək. 2024-cü ildə keçiriləcək buraxılış imtahanlarının modelində əvvəlki illərdəki kimi dəyişiklik olmayacaq. DİM tərəfindən keçiriləcək digər imtahanların qrafiki ilin əvvəlində paylaşılacaq.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Bakiya qar yağacaq, temperatur 5-10 dərəcə aşağı enəcək

Bir neçə gün davam edən mülayim hava şəraitindən sonra fevralın 15-dən ölkə ərazisində havanın dəyişəcəyi gözlənilir. Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən APA-ya verilən xəbərdə görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında fevralın 15-i günün ikinci yarısından 17-si gündüzədək havanın aralıq küləkli olacağı, şimal-qərb küləyinin 15-20 m/s, 15-i axşam və 16-sı gecə aralıq 23-28 m/s-dək güclənəcəyi gözlənilir.

Fevralın 16-17-də hava şəraitinin fasilələrlə yağıntılı olacağı, 16-sı şəhər yarımadasının bəzi yerlərində aralıq intensivləşəcəyi, 17-də isə ayrı-ayrı yerlərdə qısamüddətli sulu qar və qara keçəcəyi ehtimalı var. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə 5-10 dərəcə aşağı enəcək.

Azərbaycanın rayonla-

rında fevralın 18-dək hava şəraitinin aralıq yağıntılı olacağı, dağlıq və dağətəyi rayonlarda qar yağacağı gözlənilir. Naxçıvan MR, Qazax-Gəncə, Quba-Qusar, Balakən-Şəki, Dağlıq Şirvan, Mərkəzi

Aran, Qarabağ, Şərqi-Zəngəzur və Lənkəran-Astara bölgəsində yağıntıların intensivləşəcəyi ehtimalı var. Fevralın 15-də gündüz əksər rayonlarda yağıntıda qısamüddətli fasilə olacaq.

Şərq küləyi fevralın 16-17-də aralıq 15-18 m/s, ayrı-ayrı yerlərdə aralıq 23-25 m/s-dək güclənəcək. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə tədricən 5-10 dərəcə aşağı enəcək.

Misir Şahquliyev

Azərbaycanda vəkil məsuliyyətə cəlb edildi

Vəkil Misir Şahquliyev cinayət məsuliyyətinə cəlb edilib. İttihamda Şahquliyevin dövlət hesabına müdafiə etdiyi müvəkkilindən qanunsuz olaraq pul aldığı deyilir.

İddia olunur ki, zərərçəkmiş şəxs ağır cinayətdə ittiham edilir. Gənc vəkil məhkəmədə onun işini yüngülləşdirəcəyinə söz verib.

M.Şahquliyevin bəlli yaşayış yerinin olması, istintaqdan yayınma ehtimalı görünmədiyi üçün istintaq dövrü müddətində barəsində həbslə bağlı olmayan qətimkan tədbiri seçilib.

İbtidai araşdırma davam edir. (Qafqazinfo)

Ukrayna Rusiyanın Qara dəniz hərbi donanmasını sıradan çıxarmaqda davam edir. “Yeni Müsavat” xəbər verir ki, fevralın 14-də səhər saatlarında Kırım yaxınlığında Rusiyaya aid “Sezar Kunikov” adlı böyük desant gəmisi məhv edilib. “Ukrainskaya Pravda” nəşri özünün Ukrayna Hərbi Kəşfiyyatındakı mənbələrinə istinadla yazıb ki, bu idarənin PUA-ları Rusiyanın böyük desant gəmisi “Sezar Kunikov”u vurub. Uğurlu hücum nəticəsində Rusiya gəmisi batıb. Onun göyörtəsindəki silah-sursat detanasiya edib. Gəmiyə kömək üçün başqa gəmilər, hətta sualtı qayıq göndərilib. Krimda yaşayan sosial şəbəkə istifadəçiləri də məlumatı təsdiqləyib və bununla bağlı video paylaşblar.

“Sezar Kunikov” uzunluğu 112,5 metr, eni 15 metr olan, 87 ekipaj üzvündən ibarət 4 min tonluq gəmi idi. Bu gəmi Sovet İttifaqı qəhrəmanı, dəniz piyadaları batalyonunun komandiri olmuş mayor Sezar Kunikovun adı ilə adlandırılıb. S.Kunikov 1943-cü ilin 14 fevralında həlak olub. 2022-ci il martın 24-də Berdyansk limanına Ukrayna ordusunun raket zərbəsi nəticəsində “Saratov” böyük desant gəmisi məhv edilərkən yanındakı “Sezar Kunikov” zədə almış, onun komandiri, 3-cü dərəcəli kapitan Aleksandr Çirva ölmüşdü. Kreml Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin Qara dənizdə Rusiya hərbi gəmisi-nə dronla zərbə endirməsini şərh etməkdən imtina edib. Kremlin mətbuat katibi Dmitri Peskov bildirib ki, bu xüsusi hərbi əməliyyatın gedişi ilə əlaqədirdir və buna şərh vermək Rusiya Müdafiə Nazirliyinin səlahiyyətində olan məsələdir.

Rusiyanın Qara dənizdəki donanmasının 20%-i artıq məhv edilib. Daha əvvəl - dekabrın 26-da Kırımın Feodosiya bölgəsində partlayışlar baş verib. Ukraynalı müdafiəçilər işğal olunmuş Feodosiyada Rusiyanın iri desant gəmisi “Novoçerkassk”ı partladılar. Sonradan məlum olub ki, “Novoçerkassk” desant gəmisi Hərbi Hava Qüvvələrinin taktiki aviasiyasının qanadlı raketləri ilə məhv edilib. Ukrayna aviasiyası sözügedən gəmini Kırımın Feodosiya limanında vurub. Qərbin Rusiyanın Qara dənizdə hökmranlıq cəhdlərinə qarşı bir neçə yolu var. Hər şeydən əvvəl, o, Ukraynaya şansları bərabərləşdirmək üçün əlavə

Qara dəniz “rus qanına” boyanıb - Putinin növbəti nəhəng gəmisi batırıldı...

Ukrayna Rusiyanın Qara dənizdəki hərbi donanmasını sıradan çıxarmaqda davam edir, bu dəfə “Sezar Kunikov” adlı böyük desant gəmisi məhv edilib, Kreml şərh vermək istəmədi - təhlil

hərbi resurslar verə bilər. Bu, Rusiya raketlərindən qorunmaq üçün Odessa və digər liman şəhərləri ətrafında zenit müdafiəsinin gücləndirilməsinə kömək edər. ABŞ prezidenti Co Bayden də Kiyevə kifayət qədər gəmi əleyhinə raketlər göndərməlidir ki, Ukrayna Rusiyanın nəzarətində olan öz ərazilərini, o cümlədən Krimdəki Qara dəniz limanlarını hədəf alsın.

“Rusiya Qara Dəniz Donanmasının gəmilərini yalnız iki yolla qoruya bilər”. Ukrayna Hərbi Dəniz Qüvvələrinin spikeri Dmitri Pletençuk deyib. “Birincisi, gəmiləri Azov-Qara dəniz regionunun sularından çıxarmasıdır. İkincisi, gəmiləri batırmaqdır”, - spiker qeyd edib. Zabit vurğulayıb ki, düşmən gəmiləri Qara dənizin şərq hissəsində “tıxanıb” və vaxtaşırı lövbərlərini dəyişir - Novorossiysk, Tuapse, Soçi, həmçinin hələ də işğal altında olan Kırımın sahillərində görünür. D.Pletençuk deyib ki, Rusiyanın Qara Dəniz Donanmasının gəmiləri Krima hücumlara görə Novorossiyskə gedib: “Yarımada sahillərinə yaxın ərazi düşmən gəmiləri üçün təhlükəli hala gəlib. Onlar oradan gediblər”.

Qeyd edək ki, Ukrayna müharibəsi 722 gündür da-

vam edir. Rusiya indiyə qədər 398 140 hərbi itirib. “Donetsk vilayətinin Avdeyevka və Xarkov vilayətinin Kupyansk şəhərlərinin müdafiəsi üçün ehtiyat qüvvələr gətiriləcək. Qoşunlar və qüvvələr də düşmənin irəliləyişinin qarşısını almaq üçün bu istiqamətlərdə yenidən qruplaşdırılacaq”. Bunu isə Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin yeni Baş komandanı Aleksandr Sırski sosial şəbəkə səhifələrində məlumat verib. Müvafiq qərar yeni baş komandanın və müdafiə naziri Rustem Umerovun Avdeyevka və Kupyansk istiqamətlərinə səfərlərindən sonra qəbul olunub. Sırski qeyd edib ki, Rusiya ordusunun hücum potensialını azaltmaq üçün Ukrayna qoşunlarının yenidən qruplaşdırılması həyata keçiriləcək və ehtiyatlar gətiriləcək. O, görülən işlərin nəticələrinə əsasən bu istiqamətlərə ehtiyatların, döyüş sistemlərinin cəlb edilməsi, atəş dəstəyi və qoşunların, qüvvələrin yenidən qruplaşdırılması, eləcə də düşmənin hücum potensialının azaldılması üçün qüvvələrin lokallaşdırılması üzrə operativ qərarlar qəbul edib ki, Rusiya ordusu Avdeyevka və Kupyansk istiqamətində güclərini və səylərini artırır. Təkcə Avde-

veyka istiqamətində son 24 saat ərzində ukraynalı müdafiəçilər rus ordusunun 29 hücumunu dəf ediblər. “Rusiya Ukraynadakı münafişənin reallıqları nəzərə alaraq əsasən siyasi və diplomatik yolla həllinə hazırdır”. Rusiyanın xarici İşlər naziri Sergey Lavrov Dövlət Dumasında bildirib. Nazir iddia edib ki, bununla belə, Qərbin hazırkı mövqeyini nəzərə alaraq, Ukrayna məsələsində razılığa gəlmək variantları yoxdur.

Siyasi ekspert Ramiyə Məmmədovanın “Yeni Müsavat”a dediyinə görə, əsl müharibə quruda deyil, Qara dənizdə gedir. Onun fikrincə, Qərb üçün Rusiyanın Qara dənizdə halqanın daralması daha vacibdir, nəinki hansısa Marinka, yaxud Avdeyevka şəhərini işğal edilməsi. Ekspert Rusiya hərbi donanmasının az qala hər ay gəmisinin batırıldığını bildirir: “Müharibə quruda, havada və dənizdə gedir. Ukrayna quruda üzleşdiyi itkilərin cavabını Qara dənizdə verir. Rusiya milardlıq gəmilər itirməkdədir. Donanmanın tam sıradan çıxarılması mümkün olmasa da, ağır zərblər vurulmaqdadır. Ukrayna Rusiyanın Qara dənizdə hegemonluğuna imkan verməyəcək. ABŞ və Britaniya bu

lizlər uğrunda gedir. Ona görə də desant gəmisinin vurulması ilə Qara dəniz növbəti dəfə “rus qanına boyandı”. Amma Ukraynanın əməliyyatları qısa zamanda böyük ölçüdə nəticə əldə etməyə yetərli deyil. Hiss olunur ki, maliyyə verən koalisiya nə Ukraynanın qələbəsini istəyir, nə Rusiyanın qələbəsini... Sadəcə, böhran uzadılır və illərlə davam edən savaş nəticəsində Rusiya yorulmuş hala gətirilir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Ermənistanla Rusiya arasında “Cermux” davası başladı

Rospotrebnadzor Vladıqafqaz sakininin “Cermux” mineral suyunu içməsi nəticəsində qida borusunun yanması faktı ilə bağlı “Cermux” markalı mineral suyun müəyyən partiyalarının satışının müvəqqəti dayandırıldığını elan edib, lakin Ermənistanın Qida Təhlükəsizliyi Müfəttişliyinə heç bir xəbərdarlıq, sözügedən məsələ ilə bağlı rəsmi məktub daxil olmayıb.

Musavat.com bu barədə erməni mediasına istinadən bildirir.

“23 il ərzində Ermənistandan ixrac edilən mineral su ilə bağlı bir dəfə də olsun zəhərlənmə faktı qeydə alınmayıb və istehsal prosesində heç bir mənfi dəyişiklik olmadığı halda, “Cermux” mineral suyunun müəyyən partiyalarının satışının dayandırılması qərarı çox qərribə görünür. “Cermux” mineral suyu 2001-ci ildən Rusiyaya ixrac edilir və həcmi tədricən artır - ildə 350 min litrdən 15 milyon 273 min litrə qədər. İxrac edilən hər bir partiya Avrasiya İqtisadi İttifaqının texniki rəqlamentlərinə uyğundur. Rusiyadan başqa ABŞ, Ukrayna, Gürcüstan, Belarus, Qazaxıstan, Aİ və bir çox başqa ölkələrə də ixrac olunur. “Cermux” mineral suyunun istehsalında sirkə istifadə edilmir və istifadə olunan maddələr beynəlxalq standartların müəyyən etdiyi tələblərə cavab verir. Bu maddələrin gözlənilən qalıq tərkibi, texniki xüsusiyyətlərinə görə özofagusun yanmasına səbəb ola bilməz. Mineral suyun istehsalı prosesi tam avtomatlaşdırılmış qapalı dövredir və şüşədə sirkənin olması istehsal prosesinin avtomatlaşdırılması prinsipinə ziddir. Hazır məhsulların minimum miqdarı 1200 butulkadır, buna görə də yuxarıda göstərilən meyarlara uyğunsuzluq ən azı bu sayda şüşədə özünü göstərməli idi. Ehtiyac yaranarsa, Ermənistan Qida Təhlükəsizliyi Müfəttişliyi İdarəsi istehsal olunan hər bir partiyanın nümunələrinin saxlanılmasını nəzərə alaraq müvafiq nəzarət tədbirləri görəcək. Belə bir qərarın əsaslarını aydınlaşdırmaq üçün rusiyalı tərəfdaşlarla da təsirli tədbirlər görülməli” - bəyanatda bildirilir.

Qeyd edək ki, ötən gün Rusiyanın “Cermux” sularının idxalını qadağan etdiyi açıqlanıb.

□ **Musavat.com**

Amerika Birləşmiş Ştatlarında seçki prosesində namizədlər ən müxtəlif bəyanatları, təhdidləri ilə yadda qalır. Burada məqsəd daxili auditoriyaya “oynamaq” və səs qazanmaqdır.

Belə siyasi tryuklardan biri də Trampın milyonlarla miqrantı ABŞ-dan qovacağına dair bəyanatıdır.

Bəllidir ki, ABŞ vətəndaşları, “yerli amerikalılar” miqrantları sevmir. Bunu bilən Tramp hiyləgər bir gediş edib: Onsuz da ona səs vermək hüququ olmayan miqrantları ölkədən qovacağını deməklə, anti-miqrant ruhlu ABŞ vətəndaşlarının səsinə qazanmaq istəyir. Yəni miqrantları qəzəbləndirən açıqlaması onun səsinə mənfi təsir etməyəcək, əksinə, səsvərmə hüququ olmayan “gəlmələri” ölkədən qovacağını deməklə, onları qəbulanmayan vətəndaşların səsinə almaq istəyir.

Donald Tramp ABŞ prezidenti seçkisində qalib gələrsə, 1798-ci il qanunu əsasında və hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşlarının iştirakı ilə milyonlarla qeyri-qanuni miqrantı ölkədən deportasiya etmək istəyir.

O, Ağ Evə gələn kimi immiqrasiya xidməti, Federal Təhqiqatlar Bürosu (FBI), Narkotiklərlə Mübarizə İdarəsi, federal prokurorlar, Milli Qvardiya və yerli polisi qanunsuz mühacirlərin deportasiyası üçün səfərbər etmək niyyətindədir.

Bildirilir ki, hərbiçilər deportasiyanı gözləyənləri saxlamaq üçün sərhəddə xüsusi mərkəzlər tikəcəklər.

Eyni zamanda prosedurun özü sadələşdiriləcək.

Xatırladaq ki, Donald Tramp 2024-cü il seçki kampaniyası zamanı anti-miqrant ritorikasını gücləndirərək, yenidən seçiləcəyi təqdirdə deportasiyalar həyata keçirəcəyini vəd edib. O, 2019-cu ildə ABŞ prezidenti olarkən də anti-miqrant çıxışları ilə diqqət çəkmişdi. 2019-cu ilin iyununda Texasın miqrantların saxlandığı 2 mərkəzin dəhşətli şəraitini göstərən fotosəkillər nümayiş etdirildikdən 1 gün sonra Donald Tramp miqrantların çoxunun daha təhlükəsiz və şəraitlərinin gəldikləri yerlərdən daha yaxşı olduğunu demişdi.

Tramp ona səs verməyənləri ABŞ-dan qovacaq - miqrant bəyanatının pərdəarxası

Politoloq: “Meksika ilə sərhəddə çəkilən divarı möhkəmlədəcək, NATO-ya dəstəyi azaldacaq, Ukraynaya, ümumiyyətlə, silah-sursat verməyəcək”

“Bu ölkəyə qeyri-qanuni gələn miqrantlar saxlanıqları yerlərdəki şəraitdən narazıdırlarsa, onlara deyir, buraya gəlməsinlər, bununla da problem həll olunur”, - deyir Donald Tramp özünün Twitter səhifəsində yazmışdı.

Tramp problemin demokratiyanın pis miqrasiya qanunu səbəbindən meydana gəldiyini qeyd etməklə sərhəd-keşikçilərini tərifləyərək, onların çox yaxşı iş gördüklərini söyləmişdi.

Tramp yenidən seçiləcəyi halda immiqrant köçünü həyata keçirəcəkmə, yoxsa bu, sadəcə, hazırkı situasiyaya uyğun oyundur? Əgər miqrantları qovarsa, bu tendensiya daha geniş areala yayılıb, dünyanı çalxalaya bilermi?

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”-a deyib ki, Donald Trampın reytingi getdikcə artır və o, bu gedişlə

respublikaçıların əsas namizədi olacaq:

“Baydenin xəstəliyi getdikcə şiddətlənir və bunu artıq vitse-prezident də etiraf edib. Hətta Baydeni də əvəz edəcəyini deyib. Bu o deməkdir ki, Bayden namizədliyini irəli sürsə, Trampın Bayden üzərində qələbə çalmaq şansı da böyükdür. Donald Tramp ötən seçki kampaniyası dövründə olduğu kimi, yenə də ağılasığmaz vədlər verir. Əsas məsələ də miqrasiya məsələsidir. Açıq şəkildə bəyan edir ki, miqrantları ölkədən qovacaq. Meksika ilə sərhəddə çəkilən divarı möhkəmlədəcək, NATO-ya dəstəyi azaldacaq, Ukraynaya, ümumiyyətlə, silah-sursat verməyəcək”.

Mərkəz rəhbəri deyib ki, Donald Trampın vədləri daha çox beynəlxalq aləmdə, Avropada narahatlıq doğurur: “Miqrant məsələsinə gəldikdə isə, Amerika

elə miqrantlar ölkəsidir. Donald Trampın özünün dədə-babası da Amerikaya Almaniyadan, bir hissəsi də Şotlandiyadan gəlib. Amma Donald Trampın özü deyir ki, Amerika bu qədər miqrantı saxlaya bilməz. Donald Tramp prezident olarsa, o demək deyil ki, o, bütün vədlərini anında yerinə yetirəcək. Amma ötən prezidentliyi dövründə gördük ki, Donald Tramp bir sıra önəmli vədlərini yerinə yetirməyə çalışırdı. Prezident postunda vədlərini yertinə yetirmək üçün bir sıra fərmanlar verdi, Meksika ilə sərhəddə hasarın tikintisi başladı, NATO ölkələrindən tələbləri oldu ki, təhlükəsizlik məsələlərinə daha çox pul ayırsınlar, Çinə qarşı faktiki olaraq ticarət müharibəsinə başladı”.

Mərkəz rəhbəri hesab edir ki, Donald Tramp yenidən prezident seçilsə, ən kəskin addımları atmağa çalışacaq ki, amerikalıların müsbət rəyini qazana bilsin: “İmmiqrantlarla bağlı Donald Tramp iki addım atacaq. Birincisi, sərhədləri möhkəmləndirəcək. İndinin özündə ABŞ-a miqrant axını böyükdür. Bayden qaydaları bir qədər yumşaldıb deyir ABŞ-a miqrant axını var. 100 minlərlə meksikalı, Latin Amerikasının sakini ABŞ-a köçür. Donald Tramp buna son qoymağa çalışacaq. Sərhədləri daha çox nəzarətə götürməyə çalışacaq. Bu məsələdə əsas yük Texasın üzərindədir. İkinci istiqamət isə ABŞ-da yaşayan miqrantlar, vətəndaşlığı olmayanlar üçün qaydaların sərtləşdirilməsidir. Kimlərin sənədləri yoxdursa, Miqrasiya Xidmətindən tələb edəcək ki, məsələsi həll olunsun. Həmin şəxslər ABŞ-dan deportasiya olunsunlar. Donald Tramp seçkiqabağı vədləri yerinə yetirəcək”.

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

Livandan İsrail raket atılıb, ölənlər və yaralananlar var

Livandan İsrailin şimalına raket atılıb, ölənlər və yaralananlar var.

APA “Times of Israel”ə istinadən xəbər verir ki, Livandan atılan raket nəticəsində 1 nəfər həlak olub, 8 nəfər yaralanıb.

Bildirilib ki, raket vurulmuş binada bir qadının meyiti aşkarlanıb.

İsrail Müdafiə Qüvvələri (IDF) Livandan Şimal Komandanlığının Safeddəki qərargahına raketlərin atıldığını təsdiqləyib.

“Livandan Netua, Manara ərazilərinə və İsrailin şimalındakı IDF bazasına çoxlu raket atışları qeydə alınıb”, - IDF bildirib.

Raketin “Hizbullah” tərəfindən atıldığı güman edilir.

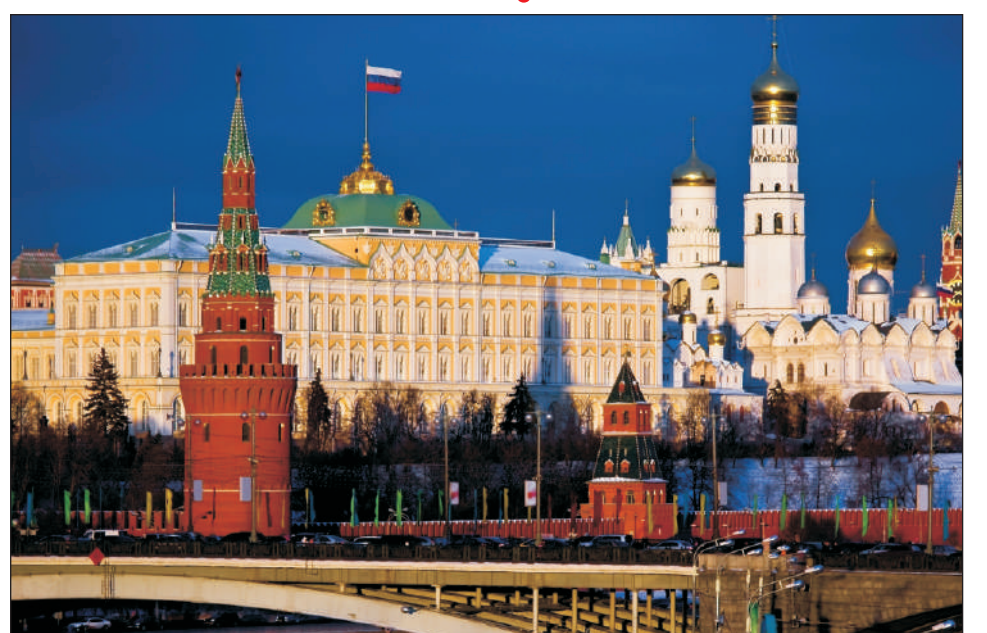
Kreml: “Putin Ukraynadakı münaqişənin dondurulmasını təklif etməyib”

Kreml Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Ukraynadakı münaqişənin dondurulmasını təklif etməsi xəbərini təkzib edib.

APA-nın Moskva müxbiri xəbər verir ki, Kremlin sözcüsü Dmitri Peskov “Reuters” agentliyinin “Vaşinqton Moskvanın Ukraynadakı münaqişənin dondurulması təklifini nəzərdən keçirməkdən imtina edib”, məlumatını yalan adlandırıb.

Qeyd edək ki, “Reuters” müzakirələrdən xəbərdar olan üç rusiyalı mənbəyinə istinadən “ABŞ vasitəçilərlə təmaslardan sonra Rusiyanın münaqişəni dondurmaq üçün Ukraynada atəşkəs haqqında təklifini rədd edib”, - xəbərini yayıb.

Agentliyin məlumatına

görə, Rusiya prezidenti Vladimir Putin hazırkı təmas xəttində münaqişənin dondurulmasını təklif edib və Rusiya Federasiyasının

nəzarəti altına aldığı ərazilərin heç birini vermək istəməyib.

2023-cü ilin sonu və 2024-cü ilin əvvəlində mü-

zakirələrlə tanış olan yüksək rütbəli Rusiya rəsmisi “Reuters” agentliyinə deyib ki, “amerikalılarla təmaslar heç bir nəticə verməyib”.

“Gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində təhsil almalarına dair 2022-2026-cı illər üçün Dövlət Proqramı” çərçivəsində 2024-2025-ci tədris ili üzrə sənəd qəbuluna yaxın günlərdə start veriləcək.

Elm və Təhsil Nazirliyindən bildirilib ki, ötən ilin noyabrında 2024-2025-ci tədris ili üzrə “2022-2026-cı illər üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində dünyanın nüfuzlu universitetlərinin bakalavriat və magistratura səviyyələri üzrə maliyyələşdiriləcək təhsil proqramlarının siyahısı təsdiq edilərək ictimaiyyətə təqdim olunub. Siyahı 15 prioritet ixtisas sahələri üzrə dünyanın 28 ölkəsinin 179 nüfuzlu ali təhsil müəssisəsində tədris olunan 631 bakalavriat və 3362 magistratura olmaqla, ümumilikdə 3993 təhsil proqramını əhatə edir. Müvafiq siyahıda yer alan proqramlardan əlavə namizədlərin universitetlər üzrə “Top10”-da yer alan ali təhsil müəssisələrindən istənilən ixtisas üzrə, eyni zamanda bu il ilk dəfə siyahıya əlavə olunan mədəniyyət və incəsənət sahəsi üzrə müvafiq nüfuzlu ali təhsil müəssisələri üzrə Dövlət Proqramına müraciət etməsi nəzərdə tutulub.

“2022-2026-cı illər üzrə Dövlət Proqramı”na Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən təsdiq edilmiş siyahıda yer alan proqramların biri üzrə bakalavriat və magistratura səviyyəsinə qəbul olmağa hazırlaşan və ya sözügedən siyahıda yer alan proqramların birində hazırda təhsil alan Azərbaycan vətəndaşları müraciət edə bilərlər. Proqram müraciət portal.edu.az şəxsi kabinetini üzərindən həyata keçiriləcək.

Azərbaycanlı abituriyentlər konkret olaraq hansı ölkələrdə və hansı ali təhsil müəssisələrində təhsil ala bilərlər? Siyahıda hansı ali məktəblərin adı var? Onların bütün xərclərini dövlət qarşılayırmı? Şərtlər nədən ibarətdir?

Ən əsas sual, abituriyent xaricdə dövlət proqramı üzrə təhsil aldıqdan sonra onun ölkəyə qayıtması öncədən şərt kimi qoyulurmu? Bəllidir ki, ötənlərdə xaricdə təhsillə bağlı hökumətin narahatlığı orada oxuyanların bir çoxunun geri qayıtmaması ilə bağlı olub...

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri, elm və təhsil məsələləri üzrə tədqiqatçı Elmin Nuri mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a dedi ki, bu çox gözəl təşəbbüsdür, artıq dünyanın bir çox ölkələri gənclərin xaric

Abituriyentlər dövlət hesabına hansı xarici universitetlərdə oxuya bilərlər - açıqlama

“Əsas məsələlərdən biri də odur ki, gənclər təhsillərini bitirib ölkəyə qayıtdıqda dövlət onlara lazımi imkan və şəraiti yaratsın”

də təhsil almasına müsbət yanaşır: “Müsbət haldır ki, ölkəmiz bu siyahıda geridə qalmır. Digər ölkələri qabaqlayacaq səviyyədə proqramın təşkili üçün əlindən gələni edir. Proqram iki mini nəfəri əhatə etməlidir. Bu bakalavriat və magistratura səviyyəsi üzrə təhsil alan gənclərə şamil olunur. Amma hədəflərdən biri də bu gənclərin səksən faizinin magistratura səviyyəsi üzrə təhsillərini davam etdirməsidir. Eyni ildə və bir ildə 400 nəfərdən artıq şəxs qəbul ola bilməz. Maksimal göstərici 400-dür. Burada vacib olan məsələ, bu proqramların həyata keçirilməsində kadrların ölkəyə qayıtmasıdır. Dövlət hesabına nüfuzlu universitetlərdə xaricdə oxuyan gənclərimizin sonradan ölkəyə qayıtması, orada əldə etdikləri təcrübə və bilikləri əmək bazasında tətbiq etmələri vacibdir. Bunun ən əsas hədəfi budur. Dövlət proqramı hesabına gedib orada peşəkar kadr kimi yetişən hər bir şəxs bunu həm hüquqi, həm də mənəvi əsaslarla əməl etməlidir. Bu proqramın gələcəkdə 80 faizinin magistratura səviyyəsi üzrə əhatələnməsinin də əsas səbəbi budur. Artıq bu prosesə başlanılıb. Yaxşı olardı ki, müəyyən bir iş təcrübəsi, istehsalat müəssisəsində çalışan gənclərin sırf magistratura səviyyəsi üzrə təhsil alması üçün bu proqram daha çox səmərəli olsun. Bu proqram əsasında Çində, Latviyada, Qazaxıstanda, Ruminiyada,

Macarıstanda, Böyük Britaniyada, Malayziyada, Sinqapurda, Amerika universitetlərində təhsil alan xeyli gənclərimiz var ki, onların sonradan ölkəyə qayıdışı dayanıqlı iş mühtininə daha da inkişafına gətirib çıxaracaq”.

Təhsil eksperti Kamran Əsədov da mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a fikirlərini açıqladı: “Azərbaycanlı gənclərin dövlət dəstəyi ilə xarici ölkələrdə təhsil alması prosesi müstəqilliyin ilk illərindən başlayıb. Son illər azərbaycanlı abituriyentlərin, tələbələrin müəyyən hissəsi uğurlu karyera üçün xarici ölkələrdə təhsil almağa üstünlük verirlər. Əvvəlki illərdə əcnəbi ölkələrdə dövlət xətti ilə təhsil alan tələbələrin əksəriyyəti MDB və Avropa ölkələrinə payına düşür. Bundan başqa, tələbələr Belarussda, İsveçrədə, ABŞ-da, Avstriyada, Avstraliyada, Çində, Fransada, Çexiyada və s. ölkələrdə təhsil alıb.

Əvvəlki illərin dövlət proqramındakı statistik göstəricilərlə qeyd edə bilərik ki, azərbaycanlı tələbələrin ən az təhsil aldığı yerlər Latviya, Ruminiya, Estoniya, Norveç, Finlandiya kimi ölkələrdir. Proqramın qəbulundakı məqsədlərdən biri azərbaycanlı gənclərin Qərbin aparıcı universitetlərində təhsil almalarını təmin etmək idisə, digər məqsədlər hər bir təhsil pilləsi üzrə ölkənin ehtiyacı olan prioritet ixtisasları müəyyənləşdirmək və təhsil alan

gənclərin məzun olduqdan sonra ölkəyə qayıdıb işləməsi mexanizmini yaratmaqla bağlı idi.

Aparıldığı araşdırmalar göstərdi ki, bakalavriat və magistratura pillələri üzrə prioritet ixtisaslar üzrə tələbələrin bölgüsündə tələbələrin əksər hissəsi idarəetmə, tibb və informasiya-kommunikasiya texnologiyaları sahələrində təhsil alırlar.

O da məlum oldu ki, dövlət proqramının icrası ilə bağlı şəffaflıq yoxdur, hesabatlılığa əməl edilmir. Bundan başqa, həm dövlət proqramında, həm müvafiq qanunvericilik aktlarında dil hazırlığı kursları ilə bağlı müddəalar var. Ancaq təəssüf ki, bu istiqamətə xüsusi diqqət yetirilmir. Açıqlanan statistik məlumatlarda dil hazırlığı kurslarına göndərilən xarici dil bilməyən istedadlı və xüsusi istedadlı gənclərin xüsusi çəkisinin 1-2% arasında dəyişməsi seçim zamanı xarici dil bilənlərə üstünlük verilməsinin nəticəsidir. Bundan başqa, proqramdan faydalanmaq üçün müsabiqəyə qatılmış, lakin seçilməmiş iddiaçılara hazırda heç bir (nə yazılı, nə də şifahi) açıqlama verilmir və müvafiq qanunvericilik aktlarında onların apelyasiya hüququ tanınmır. Təhsil Nazirliyindən iddiaçılara yalnız qərarın Təhsil üzrə Komissiya tərəfindən qəbul olunduğu bildirilir və ora müraciət etmələri tövsiyə olunur.

Tərkibi nazirlərdən ibarət olan Komissiyadan cavab almaq isə faktiki olaraq mümkün deyil.

Dünya təcrübəsinə əsasən deyim ki, keçmiş SSRİ məkanında ilk belə dövlət proqramını uğurla tətbiq etmiş Qazaxıstanın (“Bolaşak” təqaüd proqramı) təcrübəsi göstərir ki, iddiaçıların seçimi və xaricə göndərilməsi ilə birbaşa Təhsil Nazirliyinin məşğul olması proqramın səmərəliliyini aşağı salır. 1994-cü ildən fəaliyyətdə olan “Bolaşak” proqramının idarə edilməsi üçün 2005-ci ildə Qazaxıstan Təhsil və Elm Nazirliyi yanında ayrıca bir qurum - “Beynəlxalq proqramlar mərkəzi” adlı səhmdar cəmiyyət yaradılıb. Səhmdar cəmiyyət tələbələrin seçim anından başlayaraq xarici ölkələrin ali məktəblərində diplom almalarına qədər bütün mərhələlərdə onların müşayiət edilməsi üzrə iş aparır.

Məncə, respublikada tələbə qəbulu sahəsində şəffaf fəaliyyəti sayəsində böyük nüfuz qazanmış DİM bu işin öhdəsindən uğurla gələ bilər. Ancaq DİM-ə bu fəaliyyəti həyata keçirmək üçün kifayət edəcək qədər əlavə ştat vahidlərinin ayrılması vacibdir. Hazırda Elm və Təhsil Nazirliyində bu işlə 4 nəfər məşğul olur ki, bu da çox azdır. Eyni zamanda işçilərin azlığı Elm və Təhsil Nazirliyinin müvafiq şöbəsinin əlində bir bəhanədir. Şöbənin müdiri və əməkdaşları demək olar ki, bütün suallara cavablarında - iş çox, işçi azdır arqumentini gətirirlər. Müqayisə üçün deyim ki, “Bolaşak” proqramını idarə edən səhmdar cəmiyyətin 25-dən çox işçisi var”.

Ekspert əlavə edib ki, indiyədək təhsilin bakalavriat və magistratura pillələri üzrə daha çox iqtisadiyyat, hüquq ixtisaslarına yer ayrılıb, texniki ixtisaslara isə lazımi diqqət yetirilməyib: “Dövlət proqramının əsas məqsədi xaricdə təhsil alanların ölkəmizə xeyir verməsi idi. Dövlət proq-

ramı gənclərin xarici ölkələrin nüfuzlu ali məktəblərində təhsil alması və məzun olduqdan sonra ölkəmizdə işlə təmin olunması prosesinin tənzimlənməsi baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir. Elə sahələr var ki, onun üçün xaricdə təhsil almağa ehtiyac yoxdur, xaricdə təhsil alanların isə ölkəmizin sosial-iqtisadi həyatına yönəldilməsi daha vacibdir, nəinki onların digər ölkələrə xidmət etməsi. Cənab nazir tərəfindən də “xaricdə aparıcı ali məktəblərdə təhsil alanlar gəlib burada işləsinlər və Vətənə burada xeyir gətirsinlər” mesajı gənclərimizin dünyanın aparıcı ölkələrinin nüfuzlu universitetlərində alacaqları bilikləri respublikamızın iqtisadiyyatına yönləndirmələri üçün yeni impuls verəcək. Elə bir mexanizm qurulmalı, iş görülməlidir ki, sonda nəticəsi yaxşı olsun. Əsas məsələlərdən biri də odur ki, gənclər təhsillərini bitirib ölkəyə qayıtdıqda, dövlət onlara lazımi imkan və şəraiti yaratsın, maaşların artırılmasını nəzərdə saxlasın.

Dövlət proqramı çərçivəsində xarici ölkələrdə təhsil alan gənclərin əksəriyyəti ölkəyə qayıtmaq, onu oxudan dövlətinə xidmət etmək istəmir. Yəni kifayət qədər gənc dövlət proqramı çərçivəsində xaricə oxumağa gedir, amma çox vaxt müxtəlif bəhanələrlə geri qayıtmaq istəmirlər.

Düzdür, proqrama görə, gənclər Təhsil Nazirliyi ilə imzaladıqları müvafiq fərdi müqaviləyə əsasən, xarici ölkədə təhsil aldıqdan sonra yüksək səviyyəli kadr kimi vətənə dönərək 5 il ərzində təyinat üzrə müvafiq sahədə işləmək öhdəliyini də daşıyırlar. Amma bu reallaşmır. Reallıq odur ki, gənc mütəxəssislərin stimullaşdırılması yüksək səviyyədə deyil. Bu səbəbdən də nəinki xaricdə təhsil alan gənclər, hətta ölkəmizdə də təhsil alanlar imkan düşən kimi xarici dövlətlərdə işləməyə can atırlar”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

MUSAVAT

Son səhifə

N 29 (8402) 15 fevral 2024

Şalələnin rəngi dəyişdi, görünlər heyratə gəldi

Türkiyənin Antalya şəhərində yağan güclü yağışdan sonra Duden şalələsinin rəngi dəyişərək qəhvəyi olub. Bununla əlaqədar sosial şəbəkələrdə kadrılar yayılıb. Bildirilir ki, Duden şalələsinin donuzla qovuşduğu yərə gələnələr suyun rəngini görüb təəccübləniblər. Su donuzda da qəhvəyi təbəqə əmələ gətirib. Xatırladaq ki, Antalyada bir gün əvvəl başlayan leysan regionda daşqın-lara səbəb olub.

İnsanlar üçün həyatı əhəmiyyətli donuz yetişdirildi, sınaqlar başlayır

• İlk dəfə olaraq orqanları İsonda orqanizm tərəfindən rədd edilmədən insanlara köçürülə biləcək geni dəyişdirilmiş donuz yetişdirilib. Bu barədə Yaponiyanın Meydzi Universitetinin nəzdində fəaliyyət göstərən "PortMedTec" şirkəti məlumat yayıb. Bildirilir ki, ksenotransplantasiya (heyvan orqanlarının insan orqanizminə köçürülməsi) məqsədi ilə geni dəyişdirilmiş donuzların yetişdirilməsi üçün müvafiq texnologiya əvvəlcə ABS-da yerli biotexnologiya şirkəti tərəfindən hazırlanıb. Yaponiyada isə mütəxəssislər ABS-dan gətirilən hüceyrələrdən istifadə edərək donuz balasını uğurla klonlaya biliblər.

"Biz donuz balasının sağ-salamat doğulmasından məmnunuq, lakin bu, yalnız başlanğıcdır. (Ksenotransplantasiyanın) Yaponiyada klinik istifadəsi ilə bağlı müzakirələrin irəliləməsinə səbirsizliklə gözləyirik. Biz ilk növbədə təhlükəsizliyə diqqət yetirməklə tədqiqatlarımızı davam etdirəcəyik, həmçinin etika ilə bağlı məsələlərin müzakirəsi davam edəcək", - deyə Meydzi Universitetinin professoru Hiroşi Naqashi-ma vurğulayıb.

Bildirilib ki, artıq 2024-cü ildə yapon mütəxəssislər geni dəyişdirilmiş donuzdan məyminun bədənində orqanların köçürülməsinə (bu, insan orqanizminə transplantasiya arasında aralıq mərhələdir) başlamağı gözləyirlər.

Eksperiment xatirinə 25 gün ərzində çiymə toyuq yedi

ABS-da Con adlı kişi eksperiment xatirinə 25 gün ərzində çiymə toyuq yeyib. Bununla bağlı o, "Instagram" hesabında video paylaşmış. Onun sözlərinə görə, pəhriz saxlamasına baxmayaraq, özünü əla

hiss edir. Amerikalı mədəsi ağrımağa başlayana qədər təcrübəni davam etdirəcəyini bildirib. O, həmçinin əlavə edib ki, insanlara çiymənin yeyilə biləcəyini sübut etmək üçün təcrübəyə başlayıb. Con

toyuğu yerli fermadan alır və belə qidalanma səbəbindən təhlükəli xəstəliyə tutulmaqdan qorxmur.

"Çiymə toyuqda xüsusi bir dad yoxdur, ancaq soya sosusu və vasabi əlavə edildikdə, olduqca dadlı alınır", - deyərək kişi etiraf edib.

Con əlavə edib ki, çiyməni yeməyə davam etməyi planlaşdırır. "Düşünürəm ki, bu, 100 günə qədər və ya xəstəxanaya yerləşdirilənə qədər davam edəcək", - deyərək o zərərət edib.

İslandiyada oyanmış vulkanın lavası artıq kosmosdan da göründü

İslandiyada oyanmış vulkan o qədər lava püskürüb ki, artıq onu kosmosdan görmək olur. Kadrlar Avropanın "Copernicus" Kosmik Agentliyinin "SENTINEL-2" peykləri tərəfindən qeydə alınıb. Xatırladaq ki, İslandiyadakı vulkan ötən ilin sonunda görünməmiş seysmik aktivlik əlamətlərini göstərməyə başlayıb. İsti lavanın super sürətlə hərəkəti isə alimləri xüsusilə narahat edib.

Son püskürmə zamanı yerli hakimiyyət orqanları məşhur hidrotermal kurortları boşaltmalı olublar. Bundan əvvəl İslandiyada lavanın qar sahələrini necə əhatə etdiyi barədə drondan çəkilmiş heyratəmiz görüntülər yayılıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsan gözü o qədər həssasdır ki, əgər dünya düz olsaydı, 60 km uzaqdakı şam işığını görə bilirdi.
- * İnsan beyni dəqiqədə 1000 kəlmə oxuya bilər.
- * İnsan saç 12 ton çəkisi olan yük qaldıra bilər.
- * İnsan bədənindən 30 dəqiqədə çıxan enerji ilə 4 litr su qaynatmaq olur.
- * İnsan bədənində şimpanzədə olan qədər tük var. Lakin onların çoxu görünür.
- * İnsan sümüyü qranit kimi möhkəmdir. Sümük 9 ton yük qaldıra bilər.
- * İnsan beyni kompüter olsaydı, saniyədə 38 katrilyon iş görə bilər. Dünyanın ən güclü kompüterləri olan "BlueGene" bu rəqəmin 2/1000 görə bilir.
- * Körpələrin əksəriyyəti mavi gözlü doğulur. Lakin ultrabənövşəyi işıqların təsirindən rəng dəyişir.
- * Bir dırnağın tam böyüməsi üçün 6 ay lazımdır.
- * Böyrəklərimizdə 2 milyona yaxın filtr var ki, onlar da hər dəqiqədə 1,3 litr qan təmizləyir.
- * Hər bir insanın özünə xas qoxusu var. Bu qoxu ancaq əkilərdə eyni ola bilər.
- * Çox yuxu görmək yüksək IQ səviyyəsindən xəbər verir.
- * Səhər yuxudan duranda 1 sm daha uzun olur. Bunun səbəbi onurğa çığırdıqlarımızın gün boyunca yığılmasıdır.
- * Bədəniniz hər saniyə 25 milyon yeni hüceyrə istehsal edir.
- * İnsan beyni bütün bədənə oksigenin 20 faizini təbəşinə istifadə edir.
- * Bəzi qadınlar çox insanla müqayisədə dünyanı daha rəngli görürlər. İnsanların əksəriyyətində 3 tip rəng qəbulədiçisi olsa da, az qism qadınlarda bu say 4-5 arasındadır.

Rusiyada pişik 10 yaşlı uşağı yağından xilas edib

Rusiyanın paytaxtı Moskvada Kuzya ləqəbli pişik 10 yaşlı oğlanın mənzildə baş verən yağından xilas olmasına kömək edib.

Qeyd olunur ki, beşmərtəbəli binanın mənzillərindən birində yağı baş verib. İlk məlumatlara görə, axşam saat beş radələrində otaqdakı tavan lampalarında qısaqapanma baş verib, nəticədə asma tavanın bir hissəsi dəhlizdəki divanın üzərinə uçub. Mebel dərhal yanıb.

Bu zaman uşaq evdə tək olub. Həmin vaxt o, otağında dərslər oxuyub və yağı hiss etməyib. Ev heyvanı məktəblinin yanına qaçaraq, yüksək səslə miyıldamağa başlayıb. Yalnız bundan sonra uşaq başqa otaqda yağından baş verdiyini görüb.

Uşaq pişiyi əlinə alaraq yanacaq mənzildən qaçıb, bundan sonra xilasediciləri çağırıb və qonşuları xəbərdar etməyə gedib.

Hadisə yerinə gələn Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları alovu söndürüblər. Xəsarət alan olmayıb. Hazırda yağından səbəbləri araşdırılır.

Hobbisi ilə ailəsini dolandıran türkəyali balıqçının görüntüsü trend oldu

Türkiyənin İzmir şəhər sakini Miraç Yazıcı öz ailəsini sevdiyi məşğuliyyətlə dolandırır. Yeniyetmə yaşlarından balıq tutmaqla məşğul olan izmirli gənlinin 12 saatını suda keçirir. Onun çayın ortasında stulda oturaraq balıq tutduğu görüntü sosial şəbəkələrdə trendə çevrilib. Yayılan fotoya fikir bildiren təcrübəli balıqçının məsələyə münasibəti qısa olub. "Gənclər kafelərdə gün keçirməkdənsə, gəlib balıq tutsunlar", - deyərək Miraç Yazıcı qeyd edib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: venimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500